

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

FÖRÄNDRINGEN AV IAS 19

LJUS ELLER MÖRKER I SLUTET AV KORRIDOREN?

Magisteruppsats i företagsekonomi
Externredovisning
Vårterminen 2011
Handledare: Pernilla Lundqvist
Författare: Martin Ahlin
Veronika Ivarsson

FÖRORD

Först och främst vill vi tacka vår handledare, Pernilla Lundqvist, för hennes ovärderliga kritik och goda råd under arbetets gång. Vi vill också framföra ett stort tack till övriga personer i vår seminariegrupp för givande diskussioner och kommentarer kring vår uppsats.

Göteborg, den 27 maj 2011

Martin Ahlin

Veronika Ivarsson

SAMMANFATTNING

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Extern redovisning, Magisteruppsats, VT 11.

FÖRFATTARE: Martin Ahlin, Veronika Ivarsson

HANDLEDARE: Pernilla Lundqvist

TITEL: Förändringen av IAS 19 – Ljus eller mörker i slutet av korridoren?

NYCKELORD: IAS 19, Utkast, Redovisningens kvalitet, Aktuariella vinster och förluster, Korridorregeln, Remissvar.

BAKGRUND OCH PROBLEM: IAS 19 är en erkänt komplex standard som efter flera tidigare förändringar nu återigen är föremål för omarbetning. En av förändringarna är att korridorregeln som alternativ för redovisning av aktuariella vinster och förluster tas bort. Forskning visar att många företag samlat på sig stora pensionsförpliktelser och det kan därför finnas viss skepsis kring förändringen. Därför är det intressant att diskutera effekterna av förändringen.

SYFTE: Att diskutera vilka effekter den föreslagna förändringen på IAS 19 kan få på företags finansiella ställning och resultat samt redovisningens förmåga att uppfylla de kvalitativa egenskaperna.

AVGRÄNSNINGAR: Uppsatsen fokuserar på den del i utkastet som handlar om korridorregelns borttagande. Undersökningen omfattar bara företag noterade på Nasdaq OMX Large Cap samt 60 av 227 st. av de remissvar som inkommit till IASB.

METOD: En genomgång av årsredovisningar för de berörda bolagen samt en kartläggning över remittenternas åsikter kring korridorregelns borttagande. Det empiriska materialet har analyserats utifrån en teoretisk referensram om redovisning av förmånsbestämda pensionsplaner och den föreslagna förändringen.

RESULTAT OCH SLUTSATSER: En majoritet av bolagen använder sig av korridorregeln och den genomsnittliga oredovisade aktuariella förlusten uppgår till 1 489,7 miljoner kronor per bolag. För majoriteten av bolagen motsvarar de oredovisade förlusterna ca 0-5 procent av det totala egna kapitalet medan ett fåtal har betydligt högre siffra. I allmänhet har remittenterna i vår undersökning en positiv hållning till borttagandet av korridorregeln men vissa anser att andra delar av området behöver utvecklas innan förändringarna genomförs.

FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING: Ett förslag är att jämföra storleken på aktuariella vinster och förluster mellan bolag i olika länder och utreda vad orsaken till eventuella skillnader i så fall är. Vidare skulle det vara intressant med en studie av vilken påverkan införandet av förändringen faktiskt fått på företagets finansiella ställning och redovisningens kvalitet.

ABSTRACT

IAS 19 is spoken of as a complex accounting standard and after several prior changes it is once again subject to revision. One of the changes proposed is that the corridor method, which is a way of accounting for and recognizing actuarial gains and losses, will be abolished. Previous research show that many companies have accumulated large pension obligations and for that reason there might exist some skepticism about the abolition among companies and interests. The purpose of this thesis is therefore to discuss the amendment in words of the effects on the financial position and profit of the companies affected by the change, as well as the quality of the accounting.

Our study was accomplished through a survey of the selected companies' annual reports and a mapping of the opinions about the abolition of the corridor method performed in a selection of comment letters on the exposure draft ED/2010/3 - Defined Benefit Plans: Proposed amendments to IAS 19. The empirical data was then analyzed from a frame of reference about the accounting for defined-benefit pension plans and the exposure draft. Our results show that a majority of the companies listed on the Swedish stock list Large Cap applies the corridor method and that the average unrecognized actuarial loss per company was 1489,7 million SEK. Further, the referrals in our study are generally positive about an abolition of the corridor method. However, some express an opinion that other parts of the accounting for pensions should be more thoroughly developed before the proposed changes of IAS 19 are realized.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	INLEDNING	1
1.1	PROBLEMDISKUSSION OCH SYFTE	2
1.2	AVGRÄNSNINGAR	2
2.	METOD	4
2.1	TYP AV STUDIE	4
2.2	DATAINSAMLING	4
2.2.1	Litteraturgenomgång	4
2.2.2	Primär- och sekundärdata	4
2.2.3	Urval av bolag	5
2.2.4	Urval av remissvar	5
2.2.5	Bearbetning	6
2.3	METOD FÖR ANALYS	6
2.4	TROVÄRDIGHET	7
2.4.1	Validitet	7
2.4.2	Reliabilitet	7
2.4.3	Objektivitet	8
3.	TEORETISK REFERENSRAM	9
3.1	GRUNDERNA I IASB:S REGELVERK	9
3.1.1	Kvalitativa egenskaper	9
3.1.2	Tillgångar och skulder är utgångspunkten	10
3.2	IAS 19 ERSÄTTNINGAR TILL ANSTÄLLDA	11
3.2.1	Förmånsbestämda pensionsplaner	11
3.2.2	Aktuariella vinster och förluster	12
3.2.3	Tre olika sätt att redovisa aktuariella vinster och förluster	13
3.3	UTKAST TILL FÖRÄNDRINGAR AV IAS 19	15
3.3.1	Bakgrund till och utformning av utkastet	15
3.3.2	Borttagandet av korridorregeln	16
4.	EMPIRI	18
4.1	DATA FRÅN ÅRSREDOVISNINGAR	18
4.2	REMISSVAR	20
4.2.1	Producenters kommentarer kring kvalitativa egenskaper	20
4.2.2	Producenters kommentarer kring val av diskonteringsränta	22
4.2.3	Producenters kommentarer kring redovisning via Övrigt totalresultat	22
4.2.4	Producenters kommentarer kring volatilitet	23
4.2.5	Användares kommentarer kring kvalitativa egenskaper	24
4.2.6	Användares kommentarer kring val av diskonteringsränta	24
4.2.7	Användares kommentarer kring redovisning via Övrigt totalresultat	25
4.2.8	Användares kommentarer kring volatilitet	26
5.	ANALYS	27
5.1	OREDOVISADE AKTUARIELLA FÖRLUSTER HOS BOLAG PÅ LARGE CAP	27
5.2	ENGÅNGSEFFEKTER AV KORRIDORREGELNS SLOPANDE	28
5.3	KVALITATIVA EGENSKAPER	29
5.4	REDOVISNING I ÖVRIGT TOTALRESULTAT	31
5.5	VOLATILITET	32
6.	SLUTSATS OCH FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING	34
7.	KÄLLFÖRTECKNING	36

FIGURFÖRTECKNING

FIGUR 1 - EXEMPEL PÅ TILLÄMPNING AV KORRIDORREGELN	16
FIGUR 2 - FÖRDELNING AV REDOVISNINGSMETOD BLAND UTVALDA BOLAG	19
FIGUR 3 - STORLEK PÅ OREDOVISADE AKTUARIELLA VINSTER OCH FÖRLUSTER	20

1. INLEDNING

International Accounting Standards Board (IASB) är ett oberoende expertorgan som arbetar för en internationell harmonisering av regelverken kring redovisning (FAR SRS Förlag, 2010, s 3). Detta ska göra den finansiella informationen transparent och likvärdig på ett internationellt plan och möjliggöra jämförelse mellan företag såväl inom som mellan olika länder (Morais, 2008). På så sätt blir redovisningen användbar för exempelvis investerare och analytiker att fatta ekonomiska beslut. Sedan år 2005 är det obligatoriskt för alla företag inom EU vars aktier finns noterade på en reglerad marknad att i sin koncernredovisning tillämpa IASB:s redovisningsstandarder så som de är antagna av EU (FAR SRS Förlag, 2010, s 3).

En av de mest komplexa standarderna är IAS 19 Ersättningar till anställda. Standarden omfattar fyra kategorier av ersättningar till anställda: kortfristiga ersättningar, ersättning vid uppsägning, övriga långfristiga ersättningar och ersättning efter avslutad anställning. Den sistnämnda kategorin är den som skapar mest svårigheter och den innehåller två olika typer av avtal för ersättningen: avgiftsbestämda och förmånsbestämda (Marton m fl. 2010). Beräkningen av de förmånsbestämda planerna är komplicerad eftersom det krävs olika, så kallade aktuariella, antaganden för att beräkna förpliktelsen och kostnaden (IAS 19, p 48)¹. På grund av att antaganden och det faktiska utfallet inte alltid stämmer överens kan det uppstå så kallade aktuariella vinster och förluster orsakade av exempelvis förtidspensionering, ökade löner m.m. (IAS 19, p 94).

Den allra första standarden på området, IAS 19 Redovisning av pensionsförmåner i finansiella rapporter för anställda, togs fram 1983. Efter en begränsad förändring infördes en reviderad version kallad IAS 19 Kostnader för pensionsförmåner ("den gamla IAS 19") år 1993 och efter ett ca fyra år långt arbete infördes "den nya IAS 19", IAS 19 Ersättning till anställda, av IASC 1998 (IASB, 2011a). Sedan dess har standarden ofta varit föremål för diskussion och ändrats flera gånger (Morrill m fl. 2009), första gången redan år 2000 (Amen, 2007). En av de mest omtvistade delarna är behandlingen av aktuariella vinster och förluster. Från början fanns det två sätt att redovisa dessa: direkt i resultaträkningen eller enligt den så kallade korridorregeln som innebär att aktuariella vinster och förluster skjuts upp och sprids ut och båda metoderna har både förespråkare och motståndare (Glaum, 2009). Vissa påpekar att redovisning av aktuariella vinster eller förluster i resultaträkningen direkt när de uppstår leder till mer volatil redovisning, något som har en negativ inverkan på användbarheten i de finansiella rapporterna (se t ex. Morrill m fl. 2009; Fasshauer m fl. 2008). Andra lyfter fram det faktum att omedelbar kostnads- eller intäktsföring är konsekvent med hur andra beräkningsförändringar hanteras samt att det gör rapporterna mer lättförståeliga (Beechy, 2009). Korridorregeln i sin tur har kritiserats av analytiker då den enligt dem skapar ofullständiga finansiella rapporter som inte är helt transparenta (Glaum, 2009). Vidare menar Amen (2007) att korridorregeln leder till stora ackumulerade vinster och förluster som aldrig redovisas. Regeln har dock försvarats av det faktum att pensionsplanernas långa tidshorisont gör att aktuariella vinster och förluster kan ta ut varandra (Morais, 2008) och syftet med metoden är att minska volatiliteten i redovisningen (Beechy, 2009).

För att möta kritiken tog IASB, år 2004, fram ett tredje alternativ i standarden där vinsterna och förlusterna redovisas i övrigt totalresultat med ackumulerad effekt i eget kapital (Glaum, 2009). Den metoden innebär att aktuariella vinster och förluster aldrig, varken direkt eller i framtiden, påverkar resultatet utan de inkluderas genom att rapporten över finansiell ställning reflekterar pensionsplanens olika delar (Marton m fl. 2010).

¹ IAS 19 finns att läsa i IFRS-volymen 2010, utgiven av FAR SRS Förlag.

Enligt Morais (2008) kan alltför många valmöjligheter kring samma transaktion minska jämförbarheten och ge utrymme för opportunistic behaviour² från företagsledningen. Beechy (2009) menar att eftersom redovisningen av pensioner är så komplex är det viktigt att användarna av de finansiella rapporterna förstår vilken effekt dessa har på aktuella och framtida kassaflöden, vinster, tillgångar och skulder. Komplexiteten i finansiell information kan påverka hur den bearbetas av analytiker (Plumlee, 2003) och tydlig rapportering förenklar en analys av siffrorna (Hirst & Hopkins, 1998). Picconi (2006) menar därför att korridormetoden kan leda till att intressenter har svårt att tillgodogöra sig relevant information. Detta på grund av att pensionsredovisningen är ett komplext område men också eftersom korridormetoden innebär att det mesta av informationen tas upp i noter istället för rapporten över totalresultat.

1.1 PROBLEMDISKUSSION OCH SYFTE

IAS 19 är nu återigen under diskussion för förändring. I april 2010 tog IASB fram ett utkast till en förändring av IAS 19 som syftar till att göra det lättare för läsaren att förstå på vilket sätt pensionsplanerna påverkar de finansiella rapporterna. En av förändringarna som föreslås i utkastet är att korridormetoden ska försvinna som alternativ för redovisning av aktuariella vinster och förluster (IASB, 2010) och IASB har fått in 227 kommentarer på utkastet från olika intressenter (IASB, 2011b). En övervägande andel av företagen som omfattas av IASB:s regelverk har valt att tillämpa korridorregeln vid redovisning av sina aktuariella vinster och förluster. Detta gäller både för Europa i stort som Sverige specifikt (Fasshauer m fl. 2008; Hammar m fl. 2005; Morais, 2008). Enligt Glaum (2009) har många företag samlat på sig stora pensionsförpliktelser och en förändring av redovisningsprincip på området kan få stora effekter på deras rapport över finansiell ställning och resultat, då de oredovisade aktuariella vinsterna och förlusterna nu måste redovisas. Vi ser det också en viss risk att en förändring av en redovisningsstandard kan påverka redovisningens möjligheter att uppfylla dess kvalitativa egenskaper. Dessa risker gör att vi anser det troligt att det finns en viss skepsis bland producenter och användare av finansiella rapporter kring det faktum att korridormetoden föreslås försvinna. Ovanstående diskussion gör det intressant att undersöka hur stora oredovisade aktuariella vinster eller förluster de svenska noterade företag har som använder sig av korridormetoden samt vilka åsikter olika remittenter har på den föreslagna förändringen.

Syftet med uppsatsen är att diskutera vilka effekter den föreslagna förändringen på IAS 19 kan få på företags finansiella ställning och resultat samt redovisningens förmåga att uppfylla de kvalitativa egenskaperna. För att uppfylla syftet tar vi hjälp av följande frågeställning:

- *Hur stora är de oredovisade aktuariella vinsterna/förlusterna i svenska noterade bolag som använder sig av korridormetoden?*
- *Vad tycker olika remittenter om förslaget att ta bort korridorregeln i IAS 19?*

1.2 AVGRÄNSNINGAR

Uppsatsen är begränsad till den förmånsbestämda delen av ersättningar efter avslutad anställning och behandlar bara de delar av IAS 19 som styr dessa. Vidare omfattas de

² Vi finner ingen korrekt översättning av detta uttryck men vår tolkning av dess innebörd är följande: Ett agerande där alla chanser tas för att optimera det egna företagets finansiella position.

förmånsbestämda pensionsplanerna av fler redovisningsfrågor och -metoder än de som redogörs för här. Då uppsatsens syfte är att diskutera effekterna av borttagande av den så kallade korridormetoden har vi dock valt att avgränsa den teoretiska referensramen till de delar som påverkas av detta, både gällande nuvarande utformning och föreslagna ändringar av IAS 19.

Uppsatsen omfattar börsnoterade företag eftersom det är dessa som omfattas av tvånget att följa IFRS i sin koncernredovisning och vi har valt att begränsa oss till företag noterade på Nasdaq OMX Large Cap. Vid genomgången av de remissvar som kommit in på IASB:s utkast har vi begränsat oss till den fråga i utkastet som handlar om borttagandet av korridormetoden och vi har gjort ett urval på 60 av 227 stycken inkomna remissvar.

2. METOD

För att uppnå uppsatsens syfte – att diskutera vilka effekter borttagandet av korridorregeln kan komma att få på den finansiella ställningen och resultatet för de berörda bolagen samt redovisningens kvalitet – undersökte vi till vilka belopp de oredovisade delarna av vinster och förluster uppgår samt kartlade vilka åsikter producenter och användare av redovisning har på förändringarna av IAS 19. Nedan redogörs för de olika metodval och urval vi gjort för genomförandet av uppsatsen.

2.1 TYP AV STUDIE

Enligt Björklund och Paulsson (2003) lämpar sig olika typer av studier olika väl beroende på hur stor mängd teori det idag finns inom uppsatsens ämnesområde. De framhäver fyra typer av studier; explorativa, deskriptiva, explanativa och normativa. Den deskriptiva typen av studie:

”... används när det finns grundläggande kunskap inom och förståelse för området och målet är att beskriva men inte förklara de relationer som råder” (Björklund och Paulsson, 2003, s 58).

Då vårt syfte är att diskutera den situation som råder, samt de förändringar som kommer att ske, ansåg vi att det var passande att uppsatsen bör utföras som en deskriptiv studie. För att kunna inhämta den empiriska data som krävdes för att genomföra en sådan deskriptiv studie gjorde vi en genomgång av årsredovisningar för de utvalda bolagen samt en kartläggning av ett urval av kommentarer som kommit på IASB:s ändringsförslag. Därigenom genomförde vi en beskrivning av den situation som idag föreligger och hur ett borttagande av korridorregeln kan påverka denna situation.

2.2 DATAINSAMLING

Nedan följer en redogörelse för hur material har inhämtats och bearbetats för uppsatsens teoretiska samt empiriska avsnitt.

2.2.1 LITTERATURGENOMGÅNG

I vår teoretiska referensram är utgångspunkten IASB:s regelverk, vilket i vårt fall innebär IAS 19, utkast ED/2010/3 och Föreställningsramen. Referensramen utgörs vidare av tidigare forskning i form av vetenskapliga artiklar. De vetenskapliga artiklarna inhämtades främst via databasen Business Source Premier, vilken vi anser har ett stort urval med vetenskapliga artiklar som är granskade. För de artiklar vi valt ut under processen försökte vi se författarnas åsikter ur ett kritiskt perspektiv, i syfte att inte låta våra egna tankemönster formas av deras värderingar.

2.2.2 PRIMÄR- OCH SEKUNDÄRDATA

Det är av yttersta vikt att göra skillnad mellan primär- och sekundärdata. Primärdata, eller förstahandskällor, är något man kan inhämta genom exempelvis intervjuer med personer som upplevt en specifik händelse man ämnar studera (Jacobsen, 2002). Sekundärdata, i sin tur, är information som inte har utvunnits för syftet med vår studie, utan för ett annat ursprungligt syfte (Björklund & Paulsson, 2003).

Vad gäller data för vår empiriska studie koncentrerade vi vår datainsamling till årsredovisningar och remissvar på IASB:s utkast. Vi anser att årsredovisningar kategoriseras

som en sekundärkälla, då de består av information som diverse personer har sammanställt i ett annat syfte än det som karaktäriserar vår uppsats. Även remissvaren anser vi är att betrakta som en sekundärkälla, eftersom de författats i syfte att framföra åsikter om IASB:s utkast och därmed inte i syfte för vår studie. När källorna är typer av skrivet material kan undersökningen betecknas litteraturstudie (Björklund & Paulsson, 2003) vilket vi anser är fallet i vår empiriska undersökning. Björklund och Paulsson (2003) understyrker vidare betydelsen av att utvärdera huruvida producenten av informationen kan ha påverkat presentationen av informationen till sin fördel (Ibid.). Naturligtvis skall detta tas i beaktning, men vi vill påpeka att årsredovisningar generellt är satta under förhållandevis hård reglering vilket kan sägas minska risken för vinklad information. Däremot innehåller remissvaren i hög grad information med subjektivt inslag, då de utgör olika intressenters åsikter. Dock anser vi inte att denna subjektivitet är till någon nackdel för uppsatsen eftersom vi valt att inkludera remissvaren just för att framhäva olika åsikter på förslaget att ta bort korridorregeln.

2.2.3 URVAL AV BOLAG

Vi valde att fokusera denna studie på de 56 svenska bolag som är noterade på Nasdaq OMX Large Cap så som den ser ut i april 2011. Anledningen till detta urval är att bolagen på Large Cap är de största noterade bolagen i Sverige och tilldrar sig därmed ett stort intresse från omvärlden. Samtidigt anser vi det troligt att det är dessa som, i absoluta tal, kommer påverkas mest av en slopad korridorregel.

Sedan år 2005 är noterade bolag skyldiga att, i sin koncernredovisning, tillämpa de redovisningsstandarder som utgivits av IASB (FAR SRS Förlag, 2010, s 3). Det faktum att denna uppsats behandlar redovisning enligt IFRS gör att valet av noterade bolag föll sig naturligt. Det är bara bolagens koncernredovisning som studerats eftersom det är den del av redovisningen som måste upprättas enligt IFRS. Bland de bolag som valts ut fokuserade vi på dem som tillämpar korridorregeln vid redovisning av aktuariella vinster och förluster, då syftet med denna uppsats berör de bolag som genom det nya utkastet kommer att tvingas frångå korridorregeln.

Hos de bolag vi valt ut för vår studie granskade vi deras årsredovisningar från räkenskapsåret 2009, eftersom alla bolag vid studiens genomförande ännu inte hunnit publicera årsredovisningar för räkenskapsåret 2010. I de berörda årsredovisningarna koncentrerade vi oss på de noter som behandlar allmänna redovisningsprinciper samt pensioner, för att på så sätt kartlägga om bolaget tillämpar korridorregeln och, i så fall, hur stora oredovisade aktuariella vinster eller förluster som föreligger.

2.2.4 URVAL AV REMISSVAR

Under den tid då IASB gav tillåtelse för intressenter att kommentera utkastet inkom totalt 227 remissvar (IASB, 2011b). Vi valde att göra ett urval bland dessa svar, och inledningsvis delade vi upp samtliga remissvar i två grupper (användare och producenter) med avseende på intressentens förhållning till redovisning. Gruppen användare innefattar kreditgivare, analytiker samt försäkringsbolag och gruppen producenter innefattar företag, remissinstanser samt redovisnings- och revisionsbyråer. Denna klassificering baserades på hur vi uppfattar remittenternas förhållning till redovisning. Uppdelningen gjordes genom att alla intressenter som skickat in kommentarer kategoriserades som antingen producent eller användare. Denna kategorisering resulterade i en fördelning om 65 stycken användare och 162 stycken producenter (se bilaga 2). I varje kategori fanns ett par remissvar som författats av privatpersoner och dessa valde vi att rensa bort, då vi inte ansåg att de har lika hög tillförlitlighet som remissvaren från etablerade institutioner och bolag.

Eftersom vår studie av bolag enbart innefattar svenska företag fann vi det viktigt att också få med kommentarer från betydelsefulla svenska instanser. Därför valde vi först ut de svenska remissvar som vi anser speciellt viktiga, dessa är Far³, RFR⁴, NRG⁵ och Svenska Bankföreningen. För att också få en bredare syn på ämnet gjordes sedan ett slumpmässigt urval så att det totala antalet uppgick till 30 stycken remissvar från varje intressentgrupp. Efter att detta urval gjorts och remissvaren granskats ansåg vi att en teoretisk mättnad uppnåtts, vilket enligt Bryman (2011) indikerar att ingen mer data behöver samlas in. En teoretisk mättnad anses ha uppkommit när de observationer som gjorts definierar en kategori samt fastställer dess betydelse (Bryman, 2011). Efter att ha granskat 30 stycken remissvar ur varje urvalsgrupp fann vi att flera intressenter har åsikter och argument som går i linje med varandra, och därmed menar vi att vårt urval av remissvar har uppnått en teoretisk mättnad.

2.2.5 BEARBETNING

Efter att all nödvändig data från årsredovisningar samlats in gjordes en sammanställning i Microsoft Excel för att på bästa sätt åskådliggöra resultaten från den empiriska studien. Ett fåtal av de utvalda bolagen tillämpar en annan redovisningsvaluta än svenska kronor men för att underlätta jämförelser bolag emellan valde vi att räkna om dessa valutor till svenska kronor. De valutakurser vi använde oss av är de som var aktuella vid respektive bolags balansdag och vi tog hjälp av internetsidan valutakurser.net för att hitta rätt kurs. Resultaten från studien sorterades på två olika nivåer. Initialt kategoriserades bolagen i undersökningen baserat på viken typ av metod de använder sig av vid redovisning av aktuariella vinster och förluster. För gruppen av bolag som tillämpar korridorregeln inhämtades data om storleken på deras oredovisade aktuariella vinster och förluster i absoluta tal. Dessa sattes också i relation till bolagens totala egna kapital för att bättre åskådliggöra de oredovisade beloppens relativa storlek. Eget kapital är den post som kommer påverkas mest av förändringen och vi anser därför att den är bäst lämpad för den relativa jämförelsen. Det resulterade i en redogörelse för vilka bolag som bär de största oredovisade vinsterna och förlusterna samt omfattningen av den totala oredovisade nettovinsten eller nettoförlusten för de noterade bolagen på Nasdaq OMX Large Cap. Slutligen gjordes en analys utifrån vad dessa oredovisade aktuariella vinster och förluster kan skapa för konsekvenser när korridorregeln avskaffas som tillåten redovisningsmetod.

Vad gäller genomgången av remissvaren är den koncentrerad på den fråga som behandlar förslaget att ta bort korridorregeln. Remittenternas olika ståndpunkter i denna fråga åskådliggjordes i ett särskilt avsnitt under empirikapitlet. För att underlätta för läsaren namngavs varje remissvar i empirikapitlet med CL följt av det nummer den tilldelats av IASB vid inlämnandet. I källförteckningen finns varje remissvar angivet med denna förkortning samt respektive intressents fullständiga namn.

2.3 METOD FÖR ANALYS

I uppsatsen använde vi den teoretiska referensramen som utgångspunkt för att förstå, beskriva och tolka den empiriska data som insamlats. En ansats av denna karaktär, där teorin utgör basen för analysen av empirin, brukar benämnas deduktiv ansats (Björklund & Paulsson, 2003). En förlängning av detta resonemang görs av Jacobsen (2002) som framför tesen att förespråkare av en deduktiv ansats skapar sig förväntningar om rådande förhållanden i

³ Branschorganisationen för revisorer och rådgivare

⁴ Rådet för finansiell rapportering

⁵ Näringslivets Redovisningsgrupp

verkligheten innan empirisk data samlas in. Detta för att avgöra huruvida de i förhand uppställda förväntningarna är samstämmiga med realiteten (Jacobsen, 2002). Vi anser att läsaren på så sätt får en klarare och tydligare bild av det ämnesområde som är föremål för studien och därmed kan det bli mindre komplicerat att avgöra vilken typ av empirisk data som krävs.

I vår teoretiska referensram presenterar vi först en genomgång av IAS 19 och tillhörande utkast angående förändringar av redovisningen av aktuariella vinster och förluster. Vidare presenteras tidigare forskning med fokus på korridorregelns fördelar och nackdelar som ställs mot varandra, för att på så sätt minska risken för en alltför ensidig syn på korridorregeln. Den empiriska data som sedan följer består av data rörande de utvalda bolagens oredovisade aktuariella vinster och förluster samt kommentarer från utvalda redovisningsproducenter och -användare om förslaget att ta bort korridorregeln. Uppsatsen behandlar ett utkast till en förändring av standarden och vi är medvetna om att dessa förslag kan komma att förändras innan en slutlig revidering genomförs. Då ett utkast föregås av ett diskussionspapper och remissvar på detta anser vi att sannolikheten för att förändringarna till största del kommer ske enligt utkastet är hög och vi finner det därför relevant att diskutera.

2.4 TROVÄRDIGHET

För att kunna värdera huruvida en studie är trovärdig eller ej kan följande tre kriterier analyseras (Björklund & Paulsson, 2003).

2.4.1 VALIDITET

Enligt Bryman (2011) kan validitet sägas ha olika typer, bland annat mätningvaliditet, intern validitet och extern validitet. Den första av dessa avser att studien kan mäta det begrepp den faktiskt eftersträvar att mäta (Bryman, 2011). I detta avseende är vi av uppfattningen att vår studie uppnår en god mätningvaliditet, då vi i problemformulering och syfte tydligt formulerat vad vi avser att undersöka och själva studien utförs strukturerat genom att data inhämtas från årsredovisningar och remissvar. Intern validitet, i sin tur, är beroende av att de slutsatser studien resulterar i är tillförlitliga (Bryman, 2011). Det kan enligt författaren uppnås om det finns tydliga kausala samband mellan variabler, vilket vi anser att vår studie uppnår genom att våra slutsatser är sprungna ur teoretiska analyser av vår insamlade data.

Även den externa validiteten bör tas i beaktning, och den bygger på att studiens resultat kan appliceras på andra scenarior än det som är föremål för undersökningen (Bryman, 2011). För vår studie kan resultaten anses valida för svenska börsnoterade bolag men vi gör inte anspråk på att studien skall vara valid för bolag i andra länder. För att förbättra studiens sammanlagda validitet kan man exempelvis utnyttja mer än en datakälla och analysera den insamlade datan via flera teorier (Björklund & Paulsson, 2003). Vad gäller datakällor använde vi oss av årsredovisningar från 56 bolag samt 60 remissvar och därmed anser vi oss inte bundna till en specifik källa. Vid utformningen av vår referensram använde vi oss av flera olika referenser, för att på så sätt förhindra att en alltför ensidig tolkning av den empiriska datan gjordes.

2.4.2 RELIABILITET

En studies reliabilitet är fullständigt styrd av tillförlitligheten hos det mätinstrument som använts (Björklund & Paulsson, 2003). För att utföra granskning av en studies reliabilitet kan mätningproceduren upprepas och om det ger samma resultat som den tidigare studien kan en reliabilitet anses föreligga (Arbnor & Bjerke, 2004). Informationen i vår studie har inhämtats direkt från de utvalda bolagens årsredovisningar samt från remissvar. Detta innebär att andra

forskare har tillgång till samma information och kan göra en identisk undersökning. Däremot kan remissvaren tolkas olika vilket innebär att resultatet av en liknande undersökning kan skilja sig något från vårt och reliabiliteten är därför inte hundra procentig.

2.4.3 OBJEKTIVITET

Björklund och Paulsson (2003) framhåller att en studies objektivitet bestäms av till hur stor del man involverat värderingar. För att ingjuta mer objektivitet i studien bör klara motiveringar göras för att ge läsaren inblick i hur författarna tänkt samt låta läsaren skapa sig en egen bild av studiens analyser och resultat (Björklund & Paulsson, 2003). Då vi hade för avsikt att genomföra studien på ett objektivt sätt har vi försökt att motivera alla olika typer av val som gjorts, både vad gäller problemformulering, metodik och referensram.

3. TEORETISK REFERENSRAM

För att kunna föra en diskussion kring vilka effekter en förändring av IAS 19 kan få följer här en genomgång av regler och forskning kring redovisning av pensionsförmåner. I kapitlet redogörs för hur kvalitativ redovisning skapas genom tillämpning av IASB:s regelverk. Detta följs av en genomgång av reglerna gällande förmånsbestämda pensionsplaner enligt IAS 19 samt de förändringar på området som IASB föreslagit i sitt utkast.

3.1 GRUNDERNA I IASB:S REGELVERK

För företag som omfattas av IASB:s regelverk finns den så kallade Föreställningsramen⁶ (i vidare källhänvisning kallad F-ramen) som en vägledning för att tolka de regler som finns (Marton m fl. 2010). Innehållet i föreställningsramen står inte över reglerna i enskilda IAS/IFRS-standarder (F-ramen p 2). Syftet med finansiella rapporter är att ge information till olika användare för att kunna fatta beslut i ekonomiska frågor (F-ramen p 12). Investering är den intressentgrupp som redovisningen i första hand utformas för (F-ramen p 10) och för dem är användbar information sådan information som behövs för att kunna prognostisera framtida kassaflöden (Marton m fl. 2010).

3.1.1 KVALITATIVA EGENSKAPER

För att uppfylla syftet att skapa finansiella rapporter som är användbara för intressenters beslut finns fyra kvalitativa egenskaper definierade i föreställningsramen: begriplighet, relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet. För att informationen vara *begriplig* för användarna förutsätts att de har en rimlig nivå av kunskap på området samt att de är beredda att studera informationen med rimlig grad av noggrannhet. Det innebär dock inte att information som är relevant för användarna får uteslutas på grund av att den är alltför komplex. Information är *relevant* om den underlättar bedömningen av olika händelser eller ger en kontroll över utfallet av tidigare bedömningar och på så sätt påverkar användarnas beslut. *Tillförlitlig* information visar vad den är tänkt att visa genom att den är objektiv och inte innehåller några väsentliga fel. *Jämförbarhet* innebär att användarna ska kunna jämföra finansiella rapporter, dels för ett företag över en längre tidsperiod, dels mellan olika företag. Detta uppnås genom att värderingsprinciper och presentationstekniker för likartade händelser redovisas på liknande sätt, dels i ett företag, dels i olika företag (F-ramen p 24-40). Redovisning som upprättas enligt tillämpliga redovisningsstandarder i kombination med de kvalitativa egenskaperna antas ge en rättvisande bild (IAS 1 p 15)⁷.

Finansiell information ska inte bara vara användbar för intressenter utan för att den ska vara värd att ta fram krävs också att informationens fördelar överstiger kostnaderna för framtagandet. Det kan leda till att information som teoretiskt sett uppfyller kraven på kvalitet inte visas för allmänheten på grund av att informationen helt enkelt blir för kostsam att producera (Marton m fl. 2010). Enligt föreställningsramen måste avvägningen mellan nytta och kostnad för tillhandahållande av informationen baseras på bedömningar och är mer en övergripande restriktion än en kvalitativ fråga. I föreställningsramen betonas också att kostnaderna inte alltid faller på den part som har nytta av informationen samtidigt som nyttan kan tillfalla andra än de som informationen är avsedd för. Det gör att kostnads-/nyttojämförelser är olika i alla enskilda fall men det är viktigt för såväl producenter som användare att vara medvetna om problemet (F-ramen p 44).

⁶ Hela föreställningsramen finns att läsa i IFRS-volymen 2010, utgiven av FAR Förlag.

⁷ IAS 1 finns att läsa i IFRS-volymen 2010, utgiven av FAR Förlag.

3.1.2 TILLGÅNGAR OCH SKULDER ÄR UTGÅNGSPUNKTEN

IASB har under en längre tid haft ett balansräkningsperspektiv i utformningen av regelverket vilket ger fokus på värdering och redovisning av tillgångar och skulder (Glaum, 2009). Utgångspunkten för klassificering av olika händelser är således de huvudgrupper som finns i rapporten över finansiell ställning, nämligen tillgångar, skulder och eget kapital. De huvudgrupper som utgör rapporten över totalresultat, det vill säga intäkter och kostnader, definieras i sin tur i termer av ökning och minskning av tillgångar och skulder (F-ramen p 49 och 70). En tillgång definieras i föreställningsramen som ”en resurs över vilken företaget har det bestämmande inflytandet till följd av inträffade händelser och som förväntas innebära ekonomiska fördelar för företaget i framtiden” (F-ramen p 49a). En skuld i sin tur är ”en befintlig förpliktelse för företaget till följd av inträffade händelser, vilken förväntas ge upphov till ett utflöde från företaget av resurser som innefattar ekonomiska fördelar” (Ibid. p 49b). En förpliktelse är en skyldighet att agera på ett visst sätt och är ofta juridiskt bindande men kan även uppstå på grund av affärsseder (Ibid. p 60). Slutligen är eget kapital skillnaden mellan tillgångar och skulder (Ibid. p 49c) och beloppet påverkas alltså av värderingen av dessa (Ibid. p 67). För att en post som motsvarar definitionen på en huvudgrupp ska tas upp i de finansiella rapporterna ska inte bara definitionen, utan ytterligare två kriterier, vara uppfyllda. Dessa är att de ekonomiska fördelar som är förknippade med posten sannolikt kommer att tillföras eller lämna företaget i framtiden samt att postens kostnad eller värde ska kunna mätas på ett tillförlitligt sätt (Ibid. p 50 & 83).

För att de finansiella rapporterna ska vara fullständiga enligt IASB:s regelverk ska de bland annat innehålla en rapport över finansiell ställning per periodens slut och en rapport över totalresultat för redovisningsperioden (IAS 1 p 10). I en sådan rapport ska alla intäkt- och kostnadsposter antingen redovisas i en enda rapport eller i en rapport med en separat resultaträkning och en rapport som inleds med resultatet och som innehåller komponenterna i övrigt totalresultat (Ibid. p 81). I övrigt totalresultat redovisas transaktioner som företaget gjort med andra än sina ägare och som tidigare redovisats direkt i eget kapital, exempelvis effekter av pensionsskulder (Marton m fl. 2010). Vissa belopp som redovisas i övrigt totalresultat kan sedan omklassificeras till resultatet. Sådana justeringar regleras i respektive standard för olika händelser. Omklassificeringen ska inkluderas med den hänförliga posten i övrigt totalresultat i den period där flytten till resultatet sker (IAS 1 p 93).

Balansräkningsperspektivet leder till omfattande användning av verkliga värden (Glaum, 2009) som innebär att tillgångar eller skulder ska värderas och redovisas till verkliga värden på balansdagen och förändringen från tidigare värden påverkar resultaträkningen eller, i vissa fall, övrigt totalresultat (Marton m fl. 2010). Ball (2006) menar att IASB:s fokus på verkligt värde är ett sätt att skapa informativa finansiella rapporter men att redovisningen istället blir mer volatil och svår att prognostisera. Han framhäver dock att volatilitet i sig inte är problemet utan att det kan vara en fördel vid de tillfällen då volatiliteten speglar intagande av information i resultatet, och därmed rapporten över finansiell ställning, vid rätt tidpunkt.

Balansräkningsperspektivet är även kritiserat av andra anledningar, bland annat från Glaum och Friedrich (2006) som framhåller att förfaringssättet vid värdering av bolag generellt innebär att analytiker lägger mer vikt vid rapporten över totalresultat än vid rapporten över finansiell ställning. Detta är en tes som även delvis underbyggs av Picconi (2006). Hans studie resulterade bland annat i konklusionen att investerare förhållandevis enkelt kan tillgodogöra sig information om pensionsredovisning från rapporten över totalresultat men att de har svårigheter att förstå och därmed inkludera den information som rapporteras i noterna i sina värderingar (Picconi, 2006). Det faktum att analytiker generellt sett lägger störst vikt vid

rapporten över totalresultat stärks också från andra håll. Enligt många kritiker ska redovisningens utfall vara ett resultatmått som kan användas för att prognostisera ett bolags framtida intjäning (Glaum, 2009). Även Dichev (2008) är kritisk då balansräkningsperspektivet enligt honom tar fokus från den opererande verksamheten som oftast är nyckeln till företagets framgång och värde.

3.2 IAS 19 ERSÄTTNINGAR TILL ANSTÄLLDA

IAS 19 Ersättningar till anställda är en av de redovisningsstandarder som ges ut av IASB och som alltså måste följas av noterade bolag inom EU sedan år 2005 (FAR SRS Förlag, 2010). Standarden behandlar alla typer av ersättningar som företaget lämnar i utbyte mot tjänster som anställda utför, förutom aktierelaterade ersättningar som regleras i en specifik standard (IAS 19 p 1). Ersättningarna är i standarden uppdelade i fyra olika typer: Kortfristiga ersättningar till anställda, som kan vara löner och betald semester, ersättningar efter avslutad anställning såsom pension och livförsäkring, andra långfristiga ersättningar t ex vid jubileer eller vid arbetsoförmåga samt ersättningar vid uppsägning (Ibid. p 4). Denna uppsats fokuserar på kategorin ersättningar efter avslutad anställning. Utformningen av sådana ersättningar varierar mellan olika länder. I vissa länder är majoriteten av pensionsutbetalningarna lagstadgade och då står staten för utbetalning av pensionen, i andra länder får de anställda pension främst genom avtal med arbetsgivaren. IAS 19 reglerar de avsättningar som inte omfattas av den lagstadgade delen, det vill säga sådant som företagen ska tillämpa oberoende av nationella lagar (Marton m fl. 2010).

Planer för ersättning efter avslutad anställning delas i standarden upp i två klassificeringar, avgiftsbestämda och förmånsbestämda (IAS 19 p 25). Vid avgiftsbestämda planer för företaget över medel till speciella fonder eller försäkringsbolag som förvaltar tillgångarna, vilket blir avgörande för de framtida pensionsutbetalningarna (Marton m fl. 2010). Dessa planer är okomplicerade för företagen att redovisa eftersom det inte krävs några antaganden utan förpliktelsen utgörs av de belopp som företaget ska bidra med den aktuella perioden (IAS 19 p 43). Redovisningen av de förmånsbestämda planerna, däremot, är mer komplicerad eftersom det krävs så kallade aktuariella antaganden vid beräkningen som kan ge upphov till aktuariella vinster och förluster (Ibid. p 48). Nedan följer en redogörelse för hur redovisningen av dessa förmånsbestämda planer inklusive aktuariella vinster och förluster går till.

3.2.1 FÖRMÅNSBESTÄMDA PENSIONSPLANER

Om en pensionsplan är klassificerad som förmånsbestämd är det företaget som bär risken för att de anställda får sin utlovade ersättning och därmed uppstår också en risk att ersättningen kostar mer än förväntat (IAS 19 p 27). De anställda tjänar in sin pension under tiden de arbetar och detta skapar en växande skuld för företaget. Kostnaden är beroende av den skuld som redovisas och företaget måste avgöra hur stor del av pensionen den anställde tjänat in under respektive redovisningsperiod, något som skapar svårigheter (Marton m fl. 2010). Den förmånsbestämda skuld som ska tas upp i rapporten över finansiell ställning består av ett antal komponenter, bland annat nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen, eventuella aktuariella vinster och förluster som inte redovisas och det verkliga värdet av eventuella förvaltningstillgångar kopplade till förpliktelsen (IAS 19 p 54). Nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen och det verkliga värdet av förvaltningstillgångar, om sådana finns, ska beräknas tillräckligt ofta för att de belopp som redovisas i finansiella rapporter är så nära det som skulle ha fastställts vid rapportperiodens slut som möjligt (Ibid. p 56). Företagen måste också lämna utförliga upplysningar kring sina förmånsbestämda planer, bland annat

innehållande aktuariella antaganden, redovisningsprincip för aktuariella vinster och förluster och nettot av aktuariella vinster och förluster som inte redovisats i rapporten över finansiell ställning (Ibid. p 120-120A).

För att kunna reglera skulden har företagen ibland så kallade fonderade planer med förvaltningstillgångar kopplade till sig. Tanken är att förvaltningstillgångarna ska bidra till att skapa medel för företaget att betala sina pensionsåtaganden (Marton m fl. 2010). När beräkning av den förmånsbestämda skulden görs ska det verkliga värdet av de eventuella förvaltningstillgångar som finns kopplade till planen dras av (IAS 19 p 102). Förvaltningstillgångarna påverkar resultatet på så sätt att skillnaden mellan den förväntade och den faktiska avkastningen på tillgångarna utgör en aktuariell vinst eller förlust och ska inkluderas i det nettobelopp av aktuariella vinster och förluster som tas upp i resultatet (Ibid. p 105). Den förväntade avkastningen baseras enligt standarden på marknadens förväntningar vid periodens början på avkastning under hela löptiden för den förpliktelse som förvaltningstillgången är kopplad till (Ibid. p 106).

Den slutliga kostnaden för en förmånsbestämd plan påverkas av flera faktorer, exempelvis slutlöner, livslängd och avkastning på eventuella förvaltningstillgångar. Vid beräkningen av nuvärdet av förpliktelser behöver företaget därför använda en aktuariell beräkningsmetod, fördela ersättningarna på tjänstperioderna och göra aktuariella antaganden (IAS 19 p 63).

3.2.2 AKTUARIELLA VINSTER OCH FÖRLUSTER

För att kunna göra en så bra bedömning som möjligt av nuvärdet av förpliktelsen och därmed den slutliga kostnaden för att lämna ersättningar efter att de anställda avslutat sin anställning krävs aktuariella antaganden (Marton m fl. 2010). De omfattar dels demografiska antaganden såsom livslängd, personalomsättning och förtidspensionering, dels finansiella antaganden såsom diskonteringskurs och framtida lönenivåer (IAS 19 p 73). Livslängd är intressant om pensionen upphör när den anställde dör och personalomsättning är avgörande i de fall där anställda måste arbeta en viss tid innan de är berättigade till pension (Marton m fl. 2010). Antagandena ska vara neutrala, det vill säga att de varken ska vara oförsiktiga eller överdrivet försiktiga. Vidare ska de återspegla det ekonomiska sambandet mellan faktorer som inflation, löneökningstakt och diskonteringskurser, detta benämns som att antagandena ska vara ömsesidigt förenliga (IAS 19 p 72-75).

För att fastställa nuvärdet av sina förmånsbestämda förpliktelser ska företag göra en diskontering av hela förpliktelsen med hjälp av den så kallade Projected Unit Credit Method. Metoden innebär att varje tjänstgöringsperiod anses skapa en extra enhet av den totala förpliktelsen och att varje sådan enhet värderas separat (IAS 19 p 64-66). Ett viktigt aktuariellt antagande är därför valet av diskonteringsränta (Marton m fl. 2010). Räntan ska fastställas genom hänvisning till den marknadsmässiga avkastningen på förstklassiga företagsobligationer vid rapportperiodens slut eller, om det inte finns någon fungerande marknad för sådana obligationer, den marknadsmässiga avkastningen på statsobligationer. Valutan och löptiden för företags- eller statsobligationerna ska vara förenliga med dessa variabler för förpliktelserna (IAS 19 p 78). Diskonteringsräntan används bland annat för att bestämma nuvärdet av pensionsförpliktelsen men kan också påverka förvaltningstillgångarnas förmåga att täcka förpliktelsen, den så kallade fonderingsstatusen. Skillnader i vald diskonteringsränta mellan företag kan bero på pensionsförmånens löptid men också på vilket land pensionerna betalas ut i (Marton m fl. 2010).

Valet av diskonteringsränta har varit omtvistat. Vissa menar att pensionskulder, precis som alla andra skulder, gör anspråk på företagets tillgångar och att pensionsberäkningarna därför ska diskonteras till företagets kalkylränta (Slater & Copeland, 2005, refererad till i Glaum, 2009). Picconis artikel tar dock upp flera studier som tyder på att företag tenderar att styra olika parametrar i pensionsredovisningen, och då särskilt valet av ränta, för att uppnå sina resultatmål (Picconi, 2004) och det finns åsikter om att företagets kreditrisk istället ska exkluderas vid värdering av pensionskulden (Glaum, 2009). Vissa menar att den bäst lämpade riskjusterade räntan är den förväntade avkastningen på en passande portfölj av förvaltningstillgångar som på lång sikt skulle skapa en effektiv säkring mot en sådan förpliktelse (IASB, 2011a s 920). IASB kan dock inte finna några tydliga bevis på att en sådan ränta ger en relevant och tillförlitlig bild av riskerna kopplade till en förmånsbestämd pensionsförpliktelse eller att en sådan ränta kan fastställas med rimlig objektivitet. De har därför beslutat att diskonteringsräntan ska reflektera pengars tidsvärde men inte försöka fånga upp riskerna. Dessutom, säger IASB, bör inte diskonteringsräntan spegla företagets eget kreditvärde eftersom ett företag med lågt kreditvärde i så fall skulle redovisa en lägre förpliktelse. Den ränta som bäst möter dessa mål är alltså räntan på förstklassiga företagsobligationer eller, om en marknad för sådana inte finns, räntan på statsobligationer (IASB, 2011a, s 922).

Om de aktuariella antagandena ändras under året eller om det uppstår justeringar på grund av skillnader mellan tidigare aktuariella antaganden och vad som faktiskt har inträffat uppstår aktuariella vinster eller förluster (IAS 19 p 7). Dessa kan exempelvis bero på oväntat höga eller låga tal för personalomsättning, förtidspensioneringar, ändringar av diskonteringsraten eller skillnader mellan den verkliga och förväntade avkastningen på förvaltningstillgångarna (Ibid. p 94).

3.2.3 TRE OLIKA SÄTT ATT REDOVISA AKTUARIELLA VINSTER OCH FÖRLUSTER

Det finns idag tre olika sätt att redovisa aktuariella vinster och förluster: enligt den så kallade korridormetoden eller genom att hela vinsten eller förlusten redovisas direkt när den uppstår och då antingen i resultatet eller i övrigt totalresultat (Marton m fl. 2010). Redovisning i övrigt totalresultat fördes in som alternativ i standarden år 2004 (Morais, 2008) och IASB förklarar valet att lägga till ytterligare ett redovisningsalternativ med att en större ändring av de förmånsbestämda planerna är behövligt men att sådan ändring tar tid. Alternativet fanns i de standarder som brittiska företag följde innan övergången till IFRS och IASB menade då att det vore fel att under ändringsarbetet förbjuda en metod som var godkänd av nationella standardsättare och som dessutom gav transparent information om kostnaderna och riskerna kring förmånsbestämda pensionsplaner (IASB, 2011a, s 931). Enligt Morais (2008) finns det en risk i att ha flera valmöjligheter för redovisning av en transaktion. Hon menar bland annat att det får konsekvenser på den kvalitativa egenskapen jämförbarhet när alla företag inte redovisar händelsen på samma sätt. IASB menar dock att tack vare de upplysningar som företaget ska lämna i sina noter om såväl redovisade som oredovisade belopp för sina pensionsplaner blir inte användarnas behov av information äventyrade av flera redovisningsalternativ på just detta område (IASB, 2011a, s 928).

Korridormetoden innebär att företaget redovisar en andel av sina aktuariella vinster och förluster som intäkt eller kostnad om nettobeloppet av de ackumulerade vinster och förluster vid slutet av den föregående rapportperioden överstiger den så kallade korridoren. Korridoren utgörs av det högre värdet av 1) 10 procent av nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen vid den tidpunkten, och 2) 10 procent av det verkliga värdet av eventuella förvaltningstillgångar vid den tidpunkten. Det som ska tas upp i resultatet är det belopp som

överstiger korridoren dividerat med den förväntade genomsnittliga återstående tjänstgöringstiden för berörda anställda. Företaget kan också välja en procentsats lägre än 10 procent under förutsättning att samma metod används från period till period (IAS 19 p 92-93).

Korridormetoden leder till en utjämning av resultateffekterna över tiden (Glaum, 2009) och vissa menar att metoden därför minskar volatiliteten i finansiella rapporter (exempelvis Fasshauer m fl. 2008; Morrill m fl. 2009). Marton m fl. (2010) skriver att när avkastningen på förvaltningstillgångar beräknas utifrån förpliktelsens löptid kan det innebära stora skillnader mellan förväntad och verklig avkastning för ett enskilt år. Detta skapar aktuariella vinster och förluster men när hela tidsperioden slås ut kan skillnaden vara liten, vilket innebär att aktuariella vinster och förluster ibland tar ut varandra över tid. Detta kan enligt författarna vara en anledning att tillämpa korridormetoden, som då ger en mer rättvisande bild av pensionsförpliktelsen jämfört med om aktuariella vinster och förluster ska få effekt direkt (Marton m fl. 2010).

Möjligheten att redovisa aktuariella vinster och förluster enligt en utjämnande metod såsom korridormetoden leder enligt Picconi (2004) till att mycket av informationen kring pensionsplanerna endast finns i de finansiella rapporternas noter. Han menar att sådan information är svår för intressenter att koppla samman med rapporterna över totalresultat och finansiell ställning men Morrill m fl. (2009) menar istället att korridormetoden ökar sambandet mellan kostnaderna för och fonderingen av pensionsplanerna. Fördelarna med korridormetoden är enligt IASB att den visar att beräkning av pensionsplaner är ett spann kring den bästa uppskattningen. Så länge en ny beräkning stannar inom spannet är det svårt att säga att skulden verkligen ändrats men när uppskattningen går utanför är det orimligt att tro att vinsterna och förlusterna kommer ta ut varandra i framtiden och då är det dags att redovisa dem (IASB, 2011a, s 926).

Om företaget väljer någon av de andra metoderna, som innebär en snabbare redovisning av aktuariella vinster och förluster, ska denna metod användas konsekvent mellan olika perioder. Där tas ingen hänsyn till korridoren utan hela vinsten eller förlusten redovisas när den uppstår, antingen i resultaträkningen eller i övrigt totalresultat (IAS 19 p 93-93A). Om redovisning sker i övrigt totalresultat ska det omedelbart redovisas i balanserade vinstmedel och inte omklassificeras till resultatet i en efterföljande period (Ibid. p 93D) Argument som talar för omedelbar redovisning är bland annat att det kräver mindre upplysningar, det ger resultatposter som har ett informationsinnehåll och som inte är godtyckliga och att det är förenligt med IAS 8 som säger att effekten av förändringar i redovisningsmått ska inkluderas i resultatet direkt om förändringen påverkar nuvarande men inte kommande perioder (IASB, 2011a, s 925). Marton m fl. (2010) förklarar att om företaget väljer att redovisa vinsterna och förlusterna i övrigt totalresultat kommer resultatet aldrig påverkas utan vinsterna och förlusterna inkluderas i rapporten över finansiell ställning genom ackumulerad effekt i eget kapital. Det gör enligt författarna att rapporten blir mer rättvisande jämfört med när korridorregeln tillämpas (Marton m fl. 2010).

Morrill m fl. (2009) gör en studie av bland annat volatiliteten i pensionsredovisning enligt kanadensiska, brittiska och internationella redovisningsstandarder (det vill säga IFRS). De kommer fram till att omedelbar redovisning av aktuariella vinster och förluster ökar volatiliteten i pensionsredovisningen (Morrill m fl. 2009). Detta försvarar förespråkare för metoden med att de ser volatilitet i ett finansiellt mått som en nödvändighet om beräkningen på ett tillförlitligt sätt ska visa händelser som i sig är volatila (IASB, 2011a, s 925). Enligt Janson och Ericsson (2006) ger omedelbar redovisning av aktuariella vinster och förluster en

mer meningsfull post i rapporten över finansiell ställning än att skjuta upp dem enligt korridormetoden. Vidare menar de att den volatilitet som skapas av redovisning i resultatet inte har bedömts som attraktiv för företagen, trots ökad transparens och användbarhet (Janzon & Ericsson, 2006).

3.3 UTKAST TILL FÖRÄNDRINGAR AV IAS 19

I mars år 2008 gav IASB ut ett diskussionspapper innehållande förslag på förändringar av IAS 19 (IASB, 2010). Ett flertal intressenter lade då fram åsikten att IASB borde genomföra en fullständig genomgång av standarden istället för ett flertal stegvisa förändringar, eftersom det senare kan orsaka oroligheter (IASB, 2010). Baserat på den kritik som inkom från intressenter rörande detta diskussionspapper publicerade IASB i april 2010 ett utkast till förändringar av flera delar av IAS 19 (IASB, 2010; Marton m fl. 2010). Fram till den 6 september år 2010 fanns det möjlighet för intressenter att skicka in kommentarer angående det nya utkastet. Alltsedan dess bedriver IASB en granskning av kommentarerna för att antingen bekräfta sina ändringar eller göra ytterligare omarbetningar (IASB, 2010).

3.3.1 BAKGRUND TILL OCH UTFORMNING AV UTKASTET

I en studie av Hirst och Hopkins (1998) bekräftas tesen att tydligheten i den relevanta information som presenteras är avgörande för analytikernas förmåga att bedöma värdet på bolag. Av många analytiker och investerare uppfattas pensionsredovisning som ett komplext och svårt område, vilket enligt Picconi (2006) medför att det uppkommer svårigheter för dem att fullt tillgodogöra sig informationen som lämnas i årsredovisningar. Komplexiteten i beräkningar samt det faktum att mycket av den väsentliga informationen återfinns först i noterna gör att analytikernas förståelse för området kan vara förhållandevis låg (Picconi, 2004). Vidare påpekar Franzoni och Marín (2006) att den stora mängden redovisningsregler samt bolagens egna bedömningar kan medföra att det blir svårt för utomstående att uppskatta vilka påverkningar pensionerna kommer att få i bolagens framtida finansiella rapporter. Ovanstående diskussion påvisar att ett flertal intressenter ser IAS 19 som en förhållandevis komplex standard.

Inför utformningen av utkastet förelåg det kritik angående att företag i länder utan en välfungerande marknad för högkvalitativa företagsobligationer tvingas använda statsobligationer för att fastställa en diskonteringsränta för pensionsplaner. På grund därav valde IASB att i augusti år 2009 att ge ut ett specifikt utkast rörande diskonteringsräntan för ersättningar till anställda, i vilket man föreslog att slopa användandet av statsobligationsräntor. Dock visade sig frågan om diskonteringsräntor vara mer komplex än IASB anade och de valde därför att dra tillbaka utkastet och skjuta eventuella förändringar på framtiden. Därmed berör inte utkastet om IAS 19 valet av diskonteringsränta (IASB, 2010).

Ytterligare en viktig aspekt vid utformningen av utkastet var avvägningen mellan nytta och kostnad. Det krävs att kostnaderna för att ta fram information är lägre än den ekonomiska vinsten av den ökade tillgången på information. Förändringarna som utkastet innebär ska enligt IASB underlätta uppskattning av belopp, tidpunkt och osäkerhet rörande framtida kassaflöden för pensionsplaner. Det ska ge fördelar såsom förbättrad rapportering, vilket resulterar i mer välfungerande marknader och därmed en bättre allokering av resurser. Kostnaderna som uppkommer med förändringarna blir enligt IASB obetydliga, då bolagen som idag tillämpar IAS 19 redan i dagsläget måste presentera den information som kommer att efterfrågas i och med förändringen som presenteras i utkastet. Därmed slår IASB fast att nyttan med det nya utkastet överstiger kostnaderna (IASB, 2010).

Syftet med utkastet är att förbättra redovisningen av och upplysningarna kring företags pensionsplaner. Utkastet kommer att innebära förändringar på flera punkter, bland annat hur olika typer av kostnader för pensionsplaner ska redovisas, hur aktuariella vinster och förluster ska behandlas och i vilken utsträckning information om pensionsplaner ska tillkännages i årsredovisningar (IASB, 2010). Då syftet med vår uppsats är koncentrerat kring ämnet aktuariella vinster och förluster – i synnerhet korridorregeln – har vi valt att fokusera explicit på den del av utkastet som behandlar detta.

3.3.2 BORTTAGANDET AV KORRIDORREGLN

I sin nuvarande form ger IAS 19 tillåtelse att senarelägga redovisning av aktuariella vinster och förluster till perioder framåt i tiden (IAS 19 p 93), ett förfaringssätt som vissa anser försvårar användarnas möjlighet att förstå bolagens pensionsredovisningar (Glaum, 2009). Den så kallade korridorregeln inom pensionsredovisning har enligt flera analytiker resulterat i att bolagens redovisning av pensioner inte uppnår den fullständighet och transparens som eftersträvas (Ibid.). IASB vill komma tillrätta med detta problem och i utkastet till förändringarna har nya regler presenterats där korridorregeln tas bort och redovisning av aktuariella vinster och förluster alltid sker direkt när de uppkommer (Marton m fl. 2010). Aktuariella vinster och förluster kommer nu istället i sin helhet att redovisas i övrigt totalresultat, utan att återvinnas i resultatet i efterföljande perioder (IASB, 2010).

För att illustrera vad förändringarna av redovisning av aktuariella vinster och förluster kommer att innebära har vi tagit fram följande exempel:

Exempel på tillämpning av korridorregeln

*Låt oss anta att bolag X har en pensionsförpliktelse som motsvarar 500 miljoner SEK och förvaltningstillgångar om 300 miljoner SEK. Detta scenario ger ett korridorvärde om 50 miljoner SEK (500 miljoner * 10 procent). Hos den grupp av anställda som omfattas av pensionsplanen är den genomsnittliga återstående tjänstgöringstiden 10 år. Bolag X har inga ackumulerade aktuariella förluster. För det innevarande räkenskapsåret har bolag X ådragit sig en sammanlagd aktuariell förlust på 70 miljoner SEK.*

Exempel på tillämpning av korridorregeln	
Aktuariell förlust	70
Korridorvärdet	50
Överskjutande värde	20
Återstående tjänstgöringstid	10
Minsta aktuariella förlust att redovisa	2

I detta fall har bolag X ådragit sig en aktuariell förlust motsvarande 70 miljoner SEK, men enligt tillämpning av korridorregeln behöver de endast redovisa 2 miljoner i resultatet. Om bolag X istället hade följt reglerna i det nya utkastet skulle de ha redovisat den totala förlusten om 70 miljoner SEK i övrigt totalresultat.

Figur 1 - Exempel på tillämpning av korridorregeln

Franzoni och Marín (2006) hävdar att systematiken för redovisning av pensioner bör förändras så att värdeförändringar på pensionsförpliktelser och -tillgångar till fullo åskådliggörs i rapporten över totalresultat. För analytikerna skulle det troligen skapa en mer lättförståelig information, vilket dock skulle ske på bekostnad av en ökad volatilitet i rapporten över totalresultat (Franzoni & Marín, 2006). I förarbetena till utkastet framhåller IASB att det finns flera anledningar till att korridorregeln föreslås tas bort. För det första skulle ett borttagande av korridorregeln resultera i att de finansiella rapporterna, med avseende på pensionsredovisning, blir lättare för användarna att förstå. Detta motiveras bl.a. med att den nuvarande redovisningen av aktuariella vinster och förluster från tidigare perioder kan förvirra användarna. För det andra hävdar IASB att ett avskaffande av korridorregeln leder till bättre jämförbarhet mellan bolag, eftersom antalet metoder för att redovisa aktuariella vinster och förluster reduceras. För det tredje framhåller IASB att den kortsiktiga volatilitet som eventuellt kan uppkomma vid ett borttagande av korridorregeln i sig inte är negativ så länge volatiliteten beskriver den verkliga situationen för den underliggande variabeln; i detta fall pensionsförpliktelser och -tillgångar (IASB, 2010). Även Beechy (2009) förespråkar omedelbar redovisning av aktuariella vinster och förluster då en faktisk volatilitet enligt honom inte bör döljas genom utjämnande metoder såsom korridorregeln. Hann m fl. (2007) anför i sin artikel att ett borttagande av utjämnande redovisningsmetoder, såsom korridorregeln, och därmed en övergång till redovisning av verkliga värden i sin helhet faktiskt reducerar redovisningens relevans. Ett krav för att relevansen inte ska skadas är att en tydlig distinktion görs mellan de vinster och förluster som härrör från pensionsförpliktelser och -tillgångar och de andra delarna av rapporten över totalresultat (Hann m fl. 2007). I sin artikel framhåller dock Glaum (2009) att det finns tecken som tyder på att övergången från korridorregeln till fullständig redovisning ger en ökad relevans för de i rapporten över finansiell ställning upptagna pensionsförpliktelserna och -tillgångarna.

Som nämnts ovan innebär förändringarna i utkastet att aktuariella vinster och förluster direkt när de uppkommer ska redovisas i övrigt totalresultat. Det faktum att alternativet att redovisa via rapporten över totalresultat tas bort motiverar IASB med att informationen om värdeförändringar inte är användbar nog för att vara lämplig att redovisa i rapporten över totalresultat. Emellertid ger värdeförändringarna en bild av den osäkerhet som är associerad med framtida utbetalningar av pensioner, men det anses vara mer passande att redovisa dessa i övrigt totalresultat. Genom att redovisa värdeförändringarna i övrigt totalresultat väcks frågan om huruvida en omklassificering av dessa bör ske i rapporten över totalresultat under kommande perioder. IASB har dock valt att inte tillåta någon omklassificering, ett val som de baserar på "... en oförmåga att identifiera en lämplig grund" (IASB, 2010).

4. EMPIRI

Den empiriska studie vi genomfört är uppbyggd av två avsnitt; insamling av data från årsredovisningar samt kartläggning av vårt urval av remissvar angående utkastet ED/2010/3. Först och främst kommer datan från årsredovisningarna att presenteras för att ge läsaren ett perspektiv på hur stora oredovisade aktuariella vinster och förluster som vid räkenskapsårets slut 2009 fanns hos bolagen på Nasdaq OMX Large Cap. Därefter presenteras ett antal olika åsikter om och synpunkter på utkastet ED/2010/3, vilka förts fram av både producenter och användare av redovisning.

4.1 DATA FRÅN ÅRSREDOVISNINGAR

Som nämnts tidigare ska noterade bolag i sin koncernredovisning sedan år 2005 tillämpa de redovisningsstandarder som givits ut av IASB och godkänts av Europeiska Unionen (FAR SRS Förlag, 2010). Vid vår undersökning av de utvalda bolagen framkom det dock att tre bolag, ABB, Autoliv och Lundin Mining, istället tillämpar andra redovisningsprinciper än IFRS i sin koncernredovisning på grund av att dessa koncerner ej är registrerade i Sverige. Autoliv är registrerat i USA, och upprättar därför sin koncernredovisning i enlighet med US GAAP⁸ (Autoliv, 2010). ABB, i sin tur, är registrerat i Schweiz och följer även de US GAAP (ABB, 2010). Lundin Mining, slutligen, är registrerat i Kanada och upprättar sin redovisning enligt kanadensiska redovisningsprinciper (Lundin Mining, 2010). Utgångspunkten för denna uppsats är IAS 19, och då dessa tre bolag ej följer IFRS har vi valt att inte analysera dem vidare.

I den initiala delen av studien gjordes en uppdelning baserad på huruvida de utvalda bolagen har förmånsbestämda pensionsplaner eller ej. Den empiriska datan visar att 86,8 procent av bolagen på Large Cap har någon form av förmånsbestämda pensionsplaner, medan resterande 13,2 procent enbart använder sig den typ av pensionsplaner som benämns avgiftsbestämda. Vissa av de bolag som enbart redovisar avgiftsbestämda planer har avtal med Alecta, vilka inte har möjlighet att förse bolagen med den information som krävs för att redovisa pensionsplanerna som förmånsbestämda (Castellum, 2010; Hufvudstaden, 2010). De bolag på Large Cap som enbart redovisar avgiftsbestämda pensionsplaner är Alliance Oil Company, Castellum, Hufvudstaden, Melker Schörling, Millicom, MTG och Oriflame Cosmetics (se respektive bolags årsredovisning, 2009). Då området avgiftsbestämda pensionsplaner anses ligga utanför ramen för denna uppsats kommer vi inte att titta vidare på detta.

Efter en genomgång av de bolag som tillämpar förmånsbestämda pensionsplaner har vi fått en översikt över vilken metod för redovisning av aktuariella vinster och förluster som är den mest använda. Som framgår av tabellen (se figur 1) väljer 60,9 procent av bolagen att använda den så kallade korridorregeln i sin pensionsredovisning. Efter korridorregeln är det redovisning via övrigt totalresultat som är den mest frekvent använda metoden, med drygt en fjärdedel av de utvalda bolagen som användare. Slutligen förekommer även metoden att redovisa aktuariella vinster och förluster via resultaträkningen direkt när de uppkommer. Bland de utvalda bolagen är detta den metod som används minst, endast av drygt en tiondel av bolagen (se bilaga 1 för vilken metod respektive bolag tillämpar).

⁸ United States Generally Accepted Accounting Principles. Amerikanska redovisningsregler utgivna av Financial Accounting Standards Board, FASB (Marton m fl. 2010).

Redovisningsmetod	Andel
Korridorregeln	60,9%
Via övrigt totalresultat	28,3%
Via resultaträkningen	10,8%
Totalt	100 %

Figur 2 - Fördelning av redovisningsmetod bland utvalda bolag

Som konstaterats ovan tillämpar en majoritet av bolagen på Nasdaq OMX Large Cap korridorregeln vid redovisning av aktuariella vinster och förluster för pensionsförpliktelser. Inom denna majoritet har alla bolag, med undantag av Fabege och Latour, oredovisade ackumulerade aktuariella förluster (se figur 2). Dessa förluster är synnerligen varierande vad gäller beloppens storlek. Bolag som Industrivärden, Lundin Mining, Peab och Tele2 rapporterar oredovisade förluster på mellan 1-7 miljoner kronor, medan ett bolag som AB Volvo lämnar uppgifter om en oredovisad förlust på drygt 9 miljarder kronor. Förutom AB Volvo finns nio bolag som var för sig har oredovisade skulder som uppgår till belopp i miljardklassen. I denna grupp återfinns alla de svenska storbankerna, det vill säga Handelsbanken, Nordea Bank, SEB och Swedbank. Sammanlagt besitter de fyra bankerna oredovisade ackumulerade aktuariella förluster om totalt 16 207 miljoner kronor, vilket motsvarar knappt 39 procent av de oredovisade förlusterna för alla bolag på Large Cap. De övriga bolag som rapporterar oredovisade ackumulerade aktuariella förluster i miljardklassen tillhör inte någon specifik bransch, utan är verksamma i skilda branscher såsom bygg, verkstad, industri och militärteknik.

Företag	Redovisningsmetod	Oredovisad akt. vinst(+)/ förlust(-)	Ored.akt.förlust/EK
Alfa Laval	Korridor	-814 MSEK	6,70 %
ASSA Abloy	Korridor	-879 MSEK	4,70 %
Atlas Copco	Korridor	-643 MSEK	2,50 %
Axfood	Korridor	-74 MSEK	2,80 %
Boliden	Korridor	-478 MSEK	2,90 %
Electrolux	Korridor	-2081 MSEK	11 %
Fabege	Korridor	Ingen oredovisad vinst eller förlust	-
Getinge	Korridor	-316 MSEK	2,50 %
Handelsbanken	Korridor	-2442 MSEK	2,90 %
Hexagon	Korridor	-218 MSEK	1,70 %
Husqvarna	Korridor	-418 MSEK	3,40 %
Industrivärden	Korridor	-4 MSEK	0,01 %
Latour	Korridor	Ingen oredovisad vinst eller förlust	-
Meda	Korridor	-133 MSEK	0,97 %
NCC	Korridor	-1391 MSEK	18 %
Nordea Bank	Korridor	-430 MEUR/4412 MSEK	1,90 %
Peab	Korridor	-7 MSEK	0,09 %

Ratos	Korridor	-90 MSEK	0,50 %
Saab	Korridor	-2145 MSEK	20 %
Sandvik	Korridor	-2359 MSEK	7,90 %
SEB	Korridor	-7347 MSEK	7,40 %
Seco Tools	Korridor	-187 MSEK	8,40 %
Swedbank	Korridor	-2006 MSEK	2,20 %
Tele2	Korridor	-1 MSEK	0 %
TeliaSonera	Korridor	-3890 MSEK	2,70 %
Tieto	Korridor	-13,6 MEUR/97,4 MSEK	2,60 %
Trelleborg	Korridor	-124 MSEK	1 %
Volvo AB	Korridor	-9155 MSEK	13,70%
Totalt		-41 711,4 MSEK	

Figur 3 - Storlek på oredovisade aktuariella vinster och förluster

En summering av de totala oredovisade ackumulerade aktuariella förlusterna för alla bolag på Large Cap resulterar i summan 41 711,4 miljoner kronor. Antalet bolag på Large Cap som tillämpar korridorregeln, och därmed har kunnat ackumulera oredovisade aktuariella förluster, är 28 till antalet. Det ger en genomsnittlig oredovisad aktuariell förlust per bolag om 1 489,7 miljoner kronor.

I den yttersta kolumnen åskådliggörs respektive bolags oredovisade aktuariella förlust relativt dess egna kapital. En majoritet av bolagen har aktuariella förluster som motsvarar ungefär 0-5 procent av de egna kapitlen, medan ett fåtal bolag utmärker sig med mycket högre kvoter. Mest anmärkningsvärda är SAAB (20 procent), NCC (18 procent), Volvo AB (13,7 procent) och Electrolux (11 procent).

4.2 REMISSVAR

Följande avsnitt redogör för vårt urval av remissvar uppdelat på producenter och användare av redovisning. En del av remittenterna har ingen längre kommentar om korridorregelns avskaffande utan har bara uttryckt sin åsikt kring om de håller med om förslaget eller inte. I dessa fall har vi valt att inte hänvisa vidare till respektive brev i vår redogörelse utan bara haft dessa i åtanke vid vår sammanställning. Den fråga i utkastet vi behandlat är följande:

Utkastet föreslår att företag ska redovisa alla förändringar i nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen och det verkliga värdet av förvaltningstillgångarna när de uppstår. (Paragrafer 54, 61 och BC9-BC12) Håller du med? Varför eller varför inte? (IASB, 2010, s 7)

4.2.1 PRODUCENTERS KOMMENTARER KRING KVALITATIVA EGENSKAPER

Majoriteten av respondenterna i gruppen producenter ställer sig bakom förslaget att ta bort korridorregleringen och redovisa alla förändringar i värderingarna kring pensionsredovisningen direkt när de uppstår. Anledningen till deras ståndpunkt är att de tycker det ökar transparensen och jämförbarheten i redovisningen, bland annat för att det finns färre alternativ till hur

förändringarna ska åskådliggöras (se t ex CL40; CL48; CL80; CL126; CL183) och för att det skapar siffror som är lättare för användare att förstå och utvärdera (se t ex CL12; CL40; CL135; CL169; CL195). Bayer (CL93) menar att det inte finns någon särskild anledning till varför korridoren ska vara just 10 procent och att summan av förändringar som redovisas enligt korridormetoden därför är väldigt godtycklig. De tycker att obligatorisk redovisning av det verkliga värdet på den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen direkt i rapporten över finansiell ställning skulle göra det lättare för investerare att jämföra olika företags finansiella ställning eftersom de inte skulle behöva ta hänsyn till framtida effekter på oredovisade pensionsplaner (CL93). IVS⁹ (CL126) håller med och skriver att förslaget, med omedelbar redovisning av alla förändringar i verkliga värden på tillgångar och skulder kopplade till förmånsbestämda pensionsplaner, gör att skulden eller tillgången som redovisas i rapporten över finansiell ställning alltid är lika med fonderingsstatusen på förvaltningstillgångarna. Detta gör det lättare att jämföra pensionsförpliktelser mellan olika företag samtidigt som det leder till mer likvärdig redovisning internationellt då flera länder redan infört regeln med begränsade redovisningsalternativ (CL126). Vidare ser även Bayer att redovisning av förändringar i det verkliga värdet av pensionsförpliktelsen och förvaltningstillgångarna i rapporten över finansiell ställning direkt när de uppstår är en bra lösning eftersom det är i linje med hur andra ickefinansiella skulder hanteras (CL93).

ACTEO/AFEP/MEDEF¹⁰ (CL26) är dock skeptiska till om standarden leder till redovisning som uppfyller definitionen på tillgångar och skulder. De skriver i sin kommentar att de regler som finns i IAS 19 angående redovisning och mätning inte är helt relevanta för att skildra de framtida kassaflöden som uppstår från de långsiktiga förpliktelser och tillgångar som är kopplade till pensionsförmåner. De vill därför att IASB ska försöka få till en bättre koppling mellan standarden och föreställningsramens definition på tillgångar och skulder (CL26). Samtidigt menar IVS (CL126) att det är många företag som använder sig av korridormetoden och vid förändringen kan det få stora effekter på dessa företags egna kapital. IVS föreslår därför att IASB, som de ibland gjort vid förändringar av andra standarder, ger en möjlighet att sprida effekterna på förändringen genom att ta upp kostnaden linjärt fördelad över maximalt fem år (CL126).

Även om de flesta remittenter ser positivt på att korridormetoden försvinner finns det flera som tycker att andra saker behöver ses över mer noggrant innan en förändring av IAS 19 genomförs enligt aktuellt förslag. Exempelvis tycker både RFR och ACTEO/AFEP/MEDEF att hela redovisningen av pensionsförmåner behöver ses över innan dessa förändringar införs (CL204; CL26) och RFR stödjer därför inte denna, enligt dem, kortsiktiga lösning på frågor kring hur händelserna ska visas i de finansiella rapporterna. De menar att alla tre redovisningsalternativen bör finnas kvar till dess att en heltäckande lösning tagits fram på området (CL204).

Ett företag ska beräkna den förmånsbestämda skulden/tillgången med sådan regelbundenhet att värdet som redovisas inte skiljer sig väsentligt från de värden som skulle beräknats vid slutet av redovisningsperioden (IAS 19 p 56; ED p 50A). Vissa remittenter tolkar detta som att värderingen ska ske kvartalsvis och uttrycker en oro för att så täta värderingar ska göra det svårt för företagen att få fram informationen i tid (CL34; CL48; CL87). Både Progress Energy (CL34), Alcoa (CL48) och PepsiCo (CL58) tror att det är svårt för företag att få tag i aktuell data och aktuariella värderingar kring pensioner från externa parter fort nog för att kunna

⁹ The German Institute of Pension Actuaries.

¹⁰ Association pour la participation des entreprises françaises à l'harmonisation comptable internationale / Association Française des Entreprises Privées / Mouvement des Entreprises de France.

uppnå de strama tidsfristerna. Eftersom förmånsplaner ofta är av långsiktig natur (CL87; CL188) ger alltför täta värderingar begränsad fördel för användarna av finansiella rapporter och då arbetet dessutom är väldigt resurskrävande överstiger nyttan inte kostnaden för att ta fram siffrorna. Remittenterna föreslår istället årliga värderingar av de förmånsbestämda planerna (CL34; CL48; CL58; CL87; CL188).

4.2.2 PRODUCENTERS KOMMENTARER KRING VAL AV DISKONTERINGSRÄNTA

Något som flera respondenter tycker behöver ses över innan redovisningsmetod förändras är valet av diskonteringsränta som ska användas för att beräkna förpliktelsens och förvaltningstillgångarnas verkliga värden. Framförallt svenska institutioner har lämnat kommentarer kring detta och menar att reglerna är orättvisa som de ser ut idag. De företag som är verksamma i länder utan en fungerande marknad för företagsobligationer blir tvungna att använda räntan för statsobligationer, en ränta som oftast är mycket lägre än den för företagsobligationer (CL111). Detta leder till att de tvingas redovisa en större skuld för sina pensionsförpliktelser än företag i andra länder trots att den underliggande förpliktelsen är likvärdig (CL119). RFR menar att riskerna kring de framtida kassaflödena som är kopplade till pensionsförpliktelsen inte påverkas av om det finns en marknad för företagsobligationer eller inte (CL204) och skillnaderna i ränta som den bestäms idag reflekterar alltså inte skillnaderna mellan olika företags risk (CL111). Far ger som förslag på problemet att företag som inte kan använda räntan för företagsobligationer ska uppskatta en sådan ränta och bara om det är fullständigt omöjligt ska statsobligationsräntan användas. På så sätt skulle alla företag använda sig av samma metod för att identifiera diskonteringsränta för sina förmånsbestämda pensionsförpliktelser (CL111).

Inte heller AFRAC¹¹ (CL105) tycker att den marknadsränta som används enligt Projected Unit Credit Method ger rättvisande redovisning. De menar att en sådan ränta inte hänger ihop med det verkliga värdet av pensionsförpliktelsen utan att en marknadsmässig värdering av förpliktelsen kräver mer än bästa aktuariella uppskattningar diskonterade till en högkvalitativ ränta. Antaganden såsom löneinflation, variationer, livslängd med mera görs enligt AFRAC på en företagsspecifik nivå och är långt ifrån marknadsmässiga förväntningar (CL105).

4.2.3 PRODUCENTERS KOMMENTARER KRING REDOVISNING VIA ÖVRIGT TOTALRESULTAT

Det finns dock remittenter som inte håller med om att borttagande av korridoren ger en mer rättvisande redovisning. AFRAC (CL105) anar bland annat ett antagande i utkastet om att pensionsplaner är högt fonderade. Ett antagande de inte finner hållbart. I Österrike är pensionsplaner oftast inte fonderade av externa stiftelser utan av rörelsevinster och finansiella tillgångar inom företaget. När dessa finansiella tillgångar till största delen används för att matcha pensionsförpliktelsens tillgångar och skulder ska de enligt IAS 39 klassificeras som att de hålles till förfall och i ett sådant fall skulle korridormetoden bättre spegla den ekonomiska verkligheten än redovisning direkt i övrigt totalresultat (CL105). Inte heller U.S. Steel¹² (CL87) tycker att förändringar som bara redovisas utanför resultatet ger en rättvisande bild av företagets pensionsplaner och dess potentiella inverkan på framtida kassaflöden. Den osäkerhet och långsiktighet som finns i antaganden kring förmånsbestämda pensionsplaners utveckling kan skapa vinster och förluster som ökar snarare än utjämnas och borde på något sätt synas i resultatet. Någon typ av utjämning behövs därför enligt dem för att bättre spegla de nyckelaspekter som påverkar företagets finansiella framtid och så länge reglerna är tydliga och begränsade i tid blir effekterna på resultatet mer jämförbara mellan olika företag (CL87).

¹¹ Austrian Financial Reporting and Auditing Committee.

¹² United States Steel Corporation.

NRG (CL119) menar att avsaknaden av omklassificering inte har något stöd i regelverkets grundläggande vägledning och de har därför svårt att förstå varför IASB valt denna metod. Även RFR (CL204) tycker att belopp som redovisas i övrigt totalresultat ska omklassificeras till resultaträkningen då kostnaderna för pensionsplanerna som visas i resultatet i sådana fall skulle bli lika med kassaflödena från pensionsplanerna i det långa loppet, något som enligt dem skulle göra informationen om nettovinsten mer användbar. Det skulle också göra redovisningen mer lik andra länders regelverk (CL204), något som stöds av Japanska redovisningsexperten (CL218). De framhåller att en omklassificering till resultatet redan används i amerikanska standarder och regeln är på väg att införas även i Japan. En omklassificering även enligt IFRS skulle därför möjliggöra en snabbare jämförbarhet internationellt. Dock menar de samtidigt att utvecklingen av övrigt totalresultat ännu inte är helt färdig och det är fortfarande lite oklart vad som ska tas upp i resultatet eller övrigt totalresultat. De menar därför att det är för tidigt att begränsa alternativen innan en generell förståelse för övrigt totalresultat är diskuterad (CL218).

4.2.4 PRODUCENTERS KOMMENTARER KRING VOLATILITET

Vissa respondenter har kommentarer kring att borttagande av korridoren kommer ha effekter på volatiliteten i redovisningen men de är inte helt överens kring var effekterna kommer synas. PCCPA och Tesco PLC skriver till exempel att redovisning i övrigt totalresultat kan göra att volatilitet i resultatkonton undviks (CL40; CL143) och CGA-Canada¹³ välkomnar förslaget då de inte tycker att redovisningsstandarder ska sträva efter att dölja eller utjämna volatilitet vid redovisning av händelser som är volatila till sin natur (CL12). Koreanska standardsättare däremot tror att borttagande av korridoren istället kommer öka fluktuationerna (CL195) och América Móvil (CL178) tycker förfaringsättet med redovisning i övrigt totalresultat skapar volatilitet och därmed sämre kvalitet i redovisningen. De menar att jämförbarheten på redovisat resultat blir begränsad över en flerårsperiod och ifrågasätter huruvida detta uppfyller kravet på användbar information enligt IASB:s föreställningsram. América Móvil tycker därför inte att IASB ska förändra hanteringen av aktuariella vinster och förluster då den högre volatiliteten i företags resultat enligt dem skulle irritera investerare och andra användare av finansiella rapporter (CL178).

Även NRG (CL119) har kommentarer kring volatiliteten och visar i sitt remissvar ett exempel på hur den ökar om korridormetoden inte används. Exemplet visar att pensionsskulden i ett svenskt noterat bolag som idag använder sig av korridormetoden skulle variera kring ett intervall mellan + 20 procent och - 22 procent, motsvarande 4-8 miljarder SEK varje kvartal om korridormetoden inte användes. Dessutom menar NRG att diskonteringsräntor varierar naturligt. Det leder till en högre pensionsskuld i lågkonjunktur när räntan sjunker och en lägre skuld vid högkonjunktur. Borttagande av korridormetoden skulle således enligt dem öka volatiliteten i finansiella rapporter över en konjunkturcykel vilket inte ökar användbarheten i redovisningen av långsiktiga förpliktelser (CL119). Även Morneau Sobeco (CL73) menar att pensionsplaner är väldigt känsliga för förändringar på de finansiella marknaderna på grund av sin ofta långsiktiga karaktär. De tycker därför inte att omedelbar redovisning av alla förändringar i verkliga värden är helt optimalt och att någon typ av gradvis redovisning, om än något snabbare än i dagens standard, bättre skulle spegla långsiktigheten i posten och motverka volatilitet i de finansiella rapporterna (CL73).

¹³ The Certified General Accountants Association of Canada.

4.2.5 ANVÄNDARES KOMMENTARER KRING KVALITATIVA EGENSKAPER

Bland de intressenter som kategoriseras som användare av redovisning ger merparten sitt samtycke till att ta bort korridorregeln i redovisning av aktuariella vinster och förluster vid pensionsredovisning. En av de åsikter som främst förs fram till fördel för ett borttagande av korridorregeln är att jämförbarheten mellan bolag förbättras då antalet redovisningsmetoder minskar (CL42; CL77; CL115; CL134; CL175). Enligt SAAJ¹⁴ (CL42) kräver den nuvarande utformningen av IAS 19 med flera alternativ för redovisning av aktuariella vinster och förluster att analytiker gör omräkningar för att kunna jämföra bolag med olika typer av redovisningsmetoder. Ett borttagande av korridorregeln skulle därför leda till en minskad arbetsbörda för analytiker då de inte längre behöver göra beräkningar för att jämföra bolag (CL42). Vidare hävdar Canadian Bankers Association (CL77) att redovisningen kommer att ge en bättre bild av ett bolags finansiella position om korridorregeln frångås. CEIOPS¹⁵ är inne på samma argumentationslinje, då de framhåller att korridorregeln inte ger en rättvisande bild av värdet på ett bolags förmånsbestämda pensionsplaner (CL202). De vidhåller att en eliminering av korridorregeln skulle bringa mer transparens till redovisningen; en tes som stöds av flera andra intressenter (CL102; CL134; CL47).

Flera remittenter är också övertygade om att ett borttagande av korridorregeln kommer att leda till en ökad förståelse vad gäller de finansiella rapporterna (CL96; CL102; CL127; CL175; CL18). Enligt Commonwealth Bank of Australia (CL102) är korridorregeln svår för användare av redovisningen att förstå, och ett upphävande av regeln skulle underlätta för användarna (CL96). IMA¹⁶ (CL127) är av den uppfattningen att det skulle innebära en förenkling av pensionsredovisningen om korridorregeln avskaffas. Allied Irish Bank (CL175) för ett liknande resonemang då de anser att korridorregeln kan ge vilseledande information till användare, medan en omedelbar redovisning av aktuariella vinster och förluster resulterar i information som är användbar (CL175).

Hos vissa av intressenterna föreligger dock en oro för hur de initiala effekterna av borttagandet av korridorregeln kommer att påverka de berörda bolagen (CL96; CL159). CEBS¹⁷ (CL96) hyser farhågor om att förändringen till omedelbar redovisning av aktuariella vinster och förluster kan ge följder för bolagen i dagens ekonomiska klimat. Därför förordar CEBS att IASB lägger fram särskilda övergångsregler som kan tillämpas vid borttagandet av korridorregeln (CL96). Likt CEBS framför Zentraler Kreditausschuss (CL159) åsikten att en direkt övergång från korridorregeln till omedelbar redovisning av aktuariella vinster och förluster via övrigt totalresultat kan framkalla oönskade engångseffekter. Sådana engångseffekter skulle kunna leda till att feltolkningar av rapporter över totalresultat och rapporter över finansiell ställning görs. För att komma till rätta med detta potentiella problem föreslår Zentraler Kreditausschuss att det utformas en metod för hur de hittills ackumulerade aktuariella vinsterna och förlusterna skall redovisas. En potentiell lösning är enligt dem att försvaga den tioprocentiga korridoren över tid, tills den är helt borttagen (CL159).

4.2.6 ANVÄNDARES KOMMENTARER KRING VAL AV DISKONTERINGSRÄNTA

Trots ovanstående positiva kommentarer kring borttagandet av korridorregeln förekommer en del kritik bland intressenterna. Pension Fund Association (CL64) menar att det inte är klokt att ta bort korridorregeln innan metoden för att värdera pensionsförpliktelsen – Projected Unit Credit Method – har setts över. Exempelvis ställer de sig frågande till vilken utsträckning

¹⁴ The Security Analysts Association of Japan.

¹⁵ Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors.

¹⁶ Investment Management Association.

¹⁷ Committee of European Banking Supervisors.

framtida löneökningar ska uppskattas. De menar att bedömningar kan leda till vinklad information i de finansiella rapporterna, och därmed försämra investerares möjlighet att göra korrekta värderingar av bolagen i fråga (CL64). Även ABI¹⁸ (CL139) ser på den nuvarande värderingsmodellen med ett relativt kritiskt öga. Generellt har de en positiv hållning till borttagandet av korridorregeln men det bör enligt dem ske en granskning av hur värdering av pensionsförpliktelser genomförs, exempelvis hur framtida värden diskonteras till nuvärde (CL139). En parallell till diskonteringen av framtida värden är valet av specifik diskonteringsränta. Här för Svenska Bankföreningen (CL62) en diskussion kring skillnaden mellan räntor för företagsobligationer och statsobligationer. Svenska Bankföreningen hävdar att förfaringsättet att i vissa fall använda räntan för statsobligationer som diskonteringsränta bör revideras så att bolag i länder med olika välfungerande företagsobligationsmarknader kan konkurrera på samma villkor (CL62).

En intressent som argumenterar för samma fråga är PRI Pensionsgaranti (CL167), vilka förespråkar att det bör utvecklas ett nytt sätt för att fastställa den diskonteringsränta som svenska bolag ska använda vid beräkning av värdet på pensionsförpliktelser. I dagsläget anser PRI Pensionsgaranti att svenska bolag blir orättvist behandlade, då den diskonteringsränta som används i Sverige är ca 1-1,5 procent lägre än för utländska konkurrenter. En effekt av detta faktum är att svenska bolag har ackumulerat stora aktuariella förluster, vilka delvis inte skulle existera om det funnits möjlighet att använda samma höga diskonteringsräntor som i länder med en välfungerande företagsobligationsmarknad (CL167).

4.2.7 ANVÄNDARES KOMMENTARER KRING REDOVISNING VIA ÖVRIGT TOTALRESULTAT

Många användare är positiva till förändringen att redovisning ska ske direkt i övrigt totalresultat. Exempelvis LIAJ¹⁹ (CL110) förespråkar förslaget eftersom värdeförändringar från pensionsplaner enligt dem inte kan anses tillhöra bolagets underliggande rörelse. Emellertid förordar LIAJ att de aktuariella vinsterna och förlusterna som uppkommer bör omklassificeras till rapporten över totalresultat någon gång under pensionsplanens tidsrymd. Den bakomliggande orsaken till detta är enligt dem att tydliggöra kopplingarna mellan rapporten över finansiell ställning och rapporten över totalresultat, för att på så sätt öka förståelsen för användarna av de finansiella rapporterna (CL110). Även SAAJ (CL42) förespråkar en omklassificering. De hävdar att eftersom pensionsplaner är en del av den totala ersättningen till anställda skulle en redovisning utan omklassificering av aktuariella vinster och förluster leda till att posten personalkostnader i rapporten över totalresultat inte blir fullständig. De illustrerar också behovet av omklassificering genom att reflektera över scenariot om det ackumulerade övriga totalresultatet vad gäller aktuariella vinster och förluster är negativt. Med tiden kan bolaget då tvingas att skjuta till medel till pensionsplanen, och då borde enligt SAAJ motsvarande belopp omklassificeras från övrigt totalresultat (CL42). Även Bank of New York Mellon (CL18) har synpunkter på hur redovisningen av aktuariella vinster och förluster i övrigt totalresultat bör ske. De är av uppfattningen att eftersom tidigare perioders värdeförändringar kan reverseras i framtiden bör inte aktuariella vinster och förluster omedelbart redovisas mot eget kapital. Istället bör dessa vinster och förluster, enligt Bank of New York Mellon, kvarstå i övrigt totalresultat för att avvakta framtida värdeförändringar (CL18).

Citigroup (CL33) har också de svårt att förstå den konceptuella grunden för att inte omklassificera aktuariella vinster och förluster i rapporten över totalresultat. Utan

¹⁸ Association of British Insurers

¹⁹ The Life Insurance Association of Japan

omklassificering kan kopplingar mellan de finansiella rapporterna gå förlorade. De för därför fram åsikten att IASB bör utreda hanteringen av övrigt totalresultat i ett separat projekt för att få klarhet i hur det egentligen bör användas (CL33). På samma linje argumenterar CEBS (CL96), vilka föreslår att IASB bör arbeta med att utveckla en tydligare distinktion mellan rapporten över totalresultat och övrigt totalresultat. Ytterligare förslag på framtida projekt för IASB har kommit från Svenska Bankföreningen (CL62) och CEIOPS (CL202), vilka båda för fram kritik att istället för att göra ett fåtal ändringar av IAS 19 bör IASB genomföra en fullständig genomgång av standarden.

4.2.8 ANVÄNDARES KOMMENTARER KRING VOLATILITET

Vissa kommentarer kring redovisning i övrigt totalresultat är kopplade till hur det påverkar volatiliteten i redovisningen. I sitt remissvar skriver Citigroup (CL33) att IASB anser att ökad volatilitet i resultatet undviks genom att den omedelbara redovisningen av aktuariella vinster och förluster ska ske i övrigt totalresultat och mot eget kapital. Citigroup är dock av den uppfattningen att en ökad volatilitet faktiskt uppkommer i de finansiella rapporterna genom att aktuariella vinster och förluster kommer att redovisas mot eget kapital. Detta ger en stor påverkan på det ekonomiska måttet totalt eget kapital, vilket har blivit alltmer betydelsefullt för analytiker sedan finanskrisen (CL33).

Även ytterligare kommentarer kring volatilitet har förts fram genom flera remissvar. En grupp intressenter ställer sig i opposition mot att ta bort korridorregeln då de anser att en omedelbar redovisning av aktuariella vinster och förluster inte är kongruent med pensionsplanernas långsiktiga perspektiv (CL62; CL64; CL124; CL33; CL151). Pensionsplaner är långsiktiga till sin natur och har ofta tidshorisonter på flera decennier, och därför är det nödvändigt att på något sätt hantera kortsiktiga värdeförändringar (CL64). Därför anser Pension Fund Association (CL64) att korridorregeln ska behållas, då den på ett utmärkt sätt inkluderar kortsiktig volatilitet i ett långsiktigt socialt system som pensioner. Likaså Svenska Bankföreningen (CL62) förespråkar att korridorregeln behålls, eftersom de anser att pensionsplanernas långsiktighet kräver att aktuariella vinster och förluster sprids ut över flera år genom någon form av allokeringssystem. Om dock IASB beslutar sig för att ta bort korridorregeln anser Svenska Bankföreningen att endast själva beräkningen av korridoren tas bort och att allokeringssystemet kvarstår. Med ett sådant tillvägagångssätt skulle de totala aktuariella vinsterna och förlusterna fördelas över den genomsnittliga återstående tjänstgöringstiden för de anställda som berörs av pensionsplanen (CL62).

Svenska Handelsbanken (CL151) anser i linje med ovanstående kommentarer att korridorregeln bör finnas kvar i regelverket. Om kortsiktiga värdeförändringar tillåts slå igenom i de finansiella rapporterna kan det ge vilseledande information, då det inte representerar de långsiktiga pensionsplanerna på ett rättvisande sätt (CL151). OECD²⁰ (CL124) för också ett resonemang angående att pensionsplaners långsiktighet bör tas i beaktning vid värdering av pensionsförpliktelser. De framhäver vidare för IASB att allokeringssystemet, liknande korridorregeln, faktiskt får tillämpas inom andra discipliner inom redovisning (CL124). Förslaget att ta bort korridorregeln möter även kritik från Citigroup (CL33). De uttrycker tveksamhet över att redovisa alla kortsiktiga värdeförändringar för pensionsförpliktelser, eftersom dessa har ett långsiktigt perspektiv. Vidare för Citigroup fram tesen att de aktuariella metoder som används för att beräkna vinster och förluster må vara korrekta på lång sikt, men vad gäller kort sikt kan metodernas precision ifrågasättas (CL33).

²⁰ Organisation for Economic Co-operation and Development

5. ANALYS

Nedan analyseras den empiriska informationen med utgångspunkt av den teoretiska referensram som presenterats i tidigare kapitel.

5.1 OREDOVISADE AKTUARIELLA FÖRLUSTER HOS BOLAG PÅ LARGE CAP

Tidigare studier har påvisat att en stor majoritet av de bolag som omfattas av IASB:s regelverk tillämpar korridorregeln (Fasshauer m fl. 2008; Hammar m fl. 2005; Morais, 2008). Detta är något som styrks också av vår studie, vilken framhåller att 60,9 procent av bolagen på Large Cap med förmånsbestämda pensionsplaner använder sig av korridorregeln i sin pensionsredovisning. Detta innebär att en lika stor del av bolagen kommer att påverkas när korridorregeln tas bort. När de nya reglerna med omedelbar redovisning av aktuariella vinster och förluster börjar gälla kommer bolagen tvingas att redovisa de ackumulerade aktuariella vinsterna och förlusterna som dittills varit oredovisade. Genom vår studie har vi åskådliggjort att situationen som idag föreligger i de berörda bolagen är att samtliga har ackumulerade oredovisade aktuariella förluster. Den sammanlagda ackumulerade oredovisade förlusten för de berörda bolagen på Large Cap är hela 41 711,4 miljoner kronor. Därmed åskådliggör vår studie att borttagandet av korridorregeln verkligen kommer att påverka en majoritet av de noterade bolagen på Nasdaq OMX Large Cap.

Magnituden av den negativa påverkan är beroende av storleken på de oredovisade aktuariella förlusterna som föreligger hos bolagen. För de bolag vi studerat är de sammanlagda oredovisade aktuariella förlusterna 41 711,4 miljoner kronor, vilket vid första anblick är ett svindlande belopp. Av detta sammanlagda belopp står de fyra svenska storbankerna (Handelsbanken, Nordea Bank, SEB och Swedbank) för knappt 39 procent. Det innebär att banksektorn är den bransch med störst andel oredovisade aktuariella förluster. Varför just banksektorn har denna position kan vi enbart spekulera i. Vår uppfattning är att banker generellt sett sysselsätter ett stort antal tjänstemän samt erbjuder generösa pensionsvillkor vilket tillsammans bör resultera i omfattande pensionsförpliktelser. Ju större pensionsförpliktelser ett bolag har, desto större blir de finansiella effekterna av förändringar i aktuariella antaganden. Detta kan vara bakgrunden till banksektorns stora oredovisade aktuariella förluster. Ett annat bolag vars oredovisade aktuariella förlust står ut i jämförelse med de för andra bolag är AB Volvo. I sin årsredovisning från räkenskapsåret 2009 lämnar de uppgifter om en oredovisad förlust på drygt 9 miljarder kronor. Bakgrunden till denna enorma förlust kan möjligen vara det faktum att AB Volvo har ett stort antal anställda, vilket resulterar i en pensionsförpliktelse av betydande storlek.

En anledning till varför svenska bolag överlag har så pass stora oredovisade aktuariella förluster kan vara fastställandet av diskonteringsränta för pensionsförpliktelser. Svenska intressenter har, i större utsträckning än utländska, i sina remissvar uttryckt kritik mot IAS 19, beträffande hur diskonteringsräntan för nuvärdet av pensionsförpliktelsen ska fastställas. I överensstämmelse med den nuvarande versionen av IAS 19 ska diskonteringsräntan i första hand inhämtas från högkvalitativa företagsobligationer som handlas på en aktiv marknad. Om ingen aktiv marknad föreligger ska dock diskonteringsräntan istället härledas från räntan på statsobligationer. Enligt flera svenska institutioner, både producenter och användare, leder detta till att länder som Sverige, vilka saknar en aktiv marknad för företagsobligationer, inte kan konkurrera på samma villkor som bolag från andra länder (CL62; CL111; CL167). Far (CL111) hävdar att detta innebär att bolag som har samma underliggande risk kan tvingas tillämpa olika diskonteringsräntor. På samma linje argumenterar PRI Pensionsgaranti

(CL167), vilka menar att de aktuariella förluster som svenska bolag har ackumulerat skulle vara väsentligt lägre om skillnaderna i fastställande av diskonteringsränta ej funnits.

Vi menar att ovanstående diskussion delvis kan vara en förklaring till varför vår studie av bolag på Large Cap uppdagade så pass stora oredovisade aktuariella förluster. Svenska bolag måste, för den del av verksamheten som finns i Sverige, använda en lägre diskonteringsränta än konkurrenter i länder med en fungerande marknad för företagsobligationer. Därigenom blir nuvärdena av pensionsförpliktelserna högre än för dessa konkurrenter, vilket även ger till följd en hög korridor. En hög korridor, i sin tur, leder till att det kan ta lång tid innan de ackumulerade oredovisade aktuariella förlusterna når över korridorens gränsvärden. På så sätt ackumuleras allt större aktuariella förluster hos de svenska bolag som tillämpar korridorregeln i sin pensionsredovisning. När nu korridorregeln ska avskaffas och oredovisade aktuariella vinster och förluster ska redovisas kommer svenska bolag att få uppleva större finansiella effekter än vissa av sina utländska konkurrenter enbart på grund av skillnaderna i hur diskonteringsräntan fastställs. Detta faktum sätter verkligen fokus på problemet att svenska bolag missgynnas i konkurrensen med utländska bolag. Att avskaffa korridorregeln är dock ingalunda lösningen på ovanstående problem, eftersom skillnaderna i diskonteringsräntor mellan länder kommer att kvarstå. Vår uppfattning är att detta är en central fråga, och diskrepansen mellan diskonteringsräntor bör åtgärdas av IASB för att eliminera den snedvridna konkurrens som skillnaderna medför.

I vår studie undersökte vi även hur stora respektive bolags oredovisade aktuariella förluster var i förhållande till bolagens egna kapital. För majoriteten av bolagen utgjorde de aktuariella förlusterna ca 0-5 procent av det egna kapitalet och det är således så stor finansiell påverkan som bolagen kommer att uppleva när korridorregeln tas bort, eftersom aktuariella vinster och förluster enligt de nya reglerna ska redovisas i övrigt totalresultat med direkt påverkan på eget kapital. Emellertid var det fyra bolag som utmärkte sig i det avseendet att deras oredovisade aktuariella förluster utgjorde en hög andel av deras egna kapital. De berörda bolagen är SAAB (20 procent), NCC (18 procent), Volvo AB (13,7 procent) och Electrolux (11 procent). Så pass höga relativa värden innebär att dessa bolag kommer att påverkas kraftigt av korridorregelns borttagande. Bolagens egna kapital kommer att minska, vilket kommer att resultera i försämrade nyckeltal såsom soliditet och skuldsättningsgrad. Troligen kommer detta att få effekter på hur intressenter som kreditgivare och investerare ser på bolaget och dess finansiella ställning. Det är dock tänkbart att dessa engångseffekter av korridorregelns borttagande kommer att analyseras annorlunda jämfört med om förlusterna skulle komma från bolagets egen rörelse. Om förlusterna skulle komma från verksamheten skulle det finnas anledning att misstänka att bolagets rörelse börjar försämrans, vilket kan vara tecken på även framtida förluster. De aktuariella förlusterna från korridorens borttagande, å andra sidan, är förluster som egentligen inte har med bolagets rörelse att göra. Förlusterna är en engångseffekt och har orsakats av skillnader mellan antaganden och faktiskt utfall. Därmed kommer de troligen inte att behandlas som lika betydelsefulla som rörelseförluster.

5.2 ENGÅNGSEFFEKTER AV KORRIDORREGELNS SLOPANDE

Som nämnts ovan kommer en stor del av bolagen på Large Cap att påverkas finansiellt när korridorregeln tas bort som tillåten redovisningsmetod. De ackumulerade oredovisade aktuariella förlusterna måste då redovisas i övrigt totalresultat, vilket kommer att innebära reducerat eget kapital för de berörda bolagen vid tillfället då korridorregelns borttagande träder i kraft. Även vid vår genomgång av remissvaren fann vi att ett par intressenter uttrycker sin oro för vilka engångseffekter som korridorregeln kommer att medföra. Enligt CEBS (CL96) kan ett borttagande av korridorregeln i det rådande klimatet i världsekonomin leda till

konsekvenser för bolagen. Zentraler Kreditausschuss (CL159) argumenterar på samma linje, och framhåller att de engångseffekter som korridorregelns slopande framkallar kan leda till att feltolkningar av bolagens finansiella rapporter görs. Detta stöds av Picconi (2006) som hävdar att analytiker och investerare uppfattar pensioner som ett komplext område och att de kan ha svårigheter att tillgodogöra sig all information om pensioner. Baserat på detta kan det finnas risk för att analytiker och investerare på den finansiella marknaden kommer att göra felaktiga bedömningar av de bolag som tvingas redovisa stora aktuariella förluster. Vi ser därmed att dessa intressenters eventuellt bristande kunskap om pensionsredovisning potentiellt kan orsaka brister i deras granskning och värdering av bolag. I syfte att komma tillrätta med detta problem bör pensionsredovisningen generellt förenklas, en process som delvis initieras med det nya utkastet från IASB.

Ett sätt att undkomma oönskade engångseffekter av korridorregelns borttagande är att IASB inrättar någon form av övergångsregler. I sina remissvar påpekar användarna CEBS (CL96) och Zentraler Kreditausschuss (CL159) samt producenten IVS (CL126) att övergångsregler är nödvändiga för att minska risken för engångseffekter. Zentraler Kreditausschuss (CL159) lägger fram förslaget att försvaga korridorrens tioprocentiga gränsvärde över tid, fram till att den är helt borttagen och alla oredovisade ackumulerade aktuariella vinster och förluster är redovisade. IVS, i sin tur, förespråkar att IASB bör utveckla övergångsregler som möjliggör en spridning av engångseffekterna. Spridningen skulle då innebära att de oredovisade ackumulerade aktuariella förlusterna fördelas linjärt över maximalt fem år. Vi är av den uppfattningen att sådana former av övergångsregel kan ha positiva följder, då bolagen på så sätt undkommer stora engångseffekter som påverkar dem negativt finansiellt. Emellertid kan införandet av övergångsregler addera ytterligare komplexitet till pensionsredovisningen, vilket alltmör skulle försvåra analytikers och investerares möjligheter att bedöma bolags finansiella ställning och resultat. Den ökade komplexiteten skulle dock inte bli bestående, eftersom övergångsreglerna enbart ska vara giltiga under en begränsad period.

5.3 KVALITATIVA EGENSKAPER

Såväl producenter som användare som kommenterat utkastet motiverar sitt förespråkande av korridorregelns borttagande med att det ökar jämförbarheten i redovisningen. Enligt IASB innebär jämförbarhet att användare av finansiella rapporter ska kunna jämföra information, dels för ett företag mellan olika perioder och mellan olika företag. Detta uppnås bland annat genom att värderings- och presentationstekniker görs på liknande sätt för liknande händelser. Morais (2008) menar att jämförbarheten blir lidande på grund av för många redovisningsalternativ för en transaktion och enligt flera remissvar i vår studie skulle jämförbarheten öka om det fanns färre sätt att redogöra för de aktuariella vinsterna och förlusterna. Både vår och tidigare studier visar att en övervägande andel företag i dagsläget använder korridorometoden och detta skulle kunna göra att det trots flera alternativ är möjligt att göra jämförelser mellan de flesta företag. Problemet med denna vanligaste metod är dock enligt Picconi (2004) att nästan all information finns i de finansiella rapporternas noter. Representanter från såväl gruppen användare som gruppen producenter menar att dagens regler kring redovisning av förmånsbestämda pensionsplaner sätter krav på användare av finansiella rapporter att ta hänsyn till framtida effekter och göra omräkningar för att kunna bilda sig en uppfattning om och göra jämförelser mellan olika företag. I detta arbete torde just informationen i noterna vara ett viktigt instrument. Enligt IASB gör kravet på utförlig information i noterna att användbarheten i redovisningen av pensionsplanerna ökar men Picconi (2004) påpekar att information som finns i noterna är svår för användare att ta till sig och det kan i så fall innebära att de omräkningar som görs inte blir helt korrekta och att en jämförelse därför inte blir rättvisande.

Ett par remittenter ser dessutom positivt på revideringen av IAS 19 då den enligt dem kommer leda till en redovisning av pensionsplaner som är mer lik den i andra länder såsom USA och Japan. Detta innebär att jämförelser även mellan företag som följer olika regelverk blir möjliga och en internationell kongruens kommer allt närmare. Jämförbarheten för ett och samma företag verkar dock inte påverkas negativt av dagens regler. Ett företag ska använda vald redovisningsprincip konsekvent mellan olika perioder och inget av remissvaren innehåller några röster om problem kring detta. Det tyder på att jämförelser i ett och samma företag går att göra enligt nuvarande regler och att det främst är jämförbarheten mellan företag som påverkas av reglerna i IAS 19.

En framträdande kommentar från båda grupperna av remissvar är att korridormetoden är svår att förstå och att förändringen kommer leda till redovisning som är mindre vilseledande och lättare för användare att utvärdera. För att informationen ska uppfylla den kvalitativa egenskapen begriplighet krävs enligt föreställningsramen att användaren har en rimlig kunskap och är beredd att lägga ner en rimlig grad av ansträngning när de studerar finansiella rapporter. Vad som är rimliga grader i sammanhanget framgår inte av föreställningsramen men det har flera gånger konstaterats att redovisningen av pensionsplaner är ett av de mest komplicerade redovisningsområdena, bland annat på grund av behovet av aktuariella antaganden. Picconis (2006) artikel visar att intressenter har svårt att tillgodogöra sig informationen i den komplexa pensionsredovisningen samtidigt som många remittenter i gruppen användare tror att ett borttagande av korridoren kommer leda till ökad förståelse på området. Detta anser vi tyder på att reglerna som de ser ut idag kräver en orimligt hög kunskapsnivå hos användarna för att uppnå kravet på begriplighet och att förändringen kommer göra redovisningen lättare att förstå.

Hirst och Hopkins (1998) lyfter fram vikten av tydlig rapportering för att en analys av siffrorna ska bli enklare och röster från flera håll påpekar, som nämnts tidigare, att användare av finansiella rapporter behöver göra omräkningar för att kunna använda informationen för sina ekonomiska beslut. Korridormetoden leder som sagt till att mycket av informationen bara syns i noterna och Picconis (2006) artikel visar att investerare har svårare att ta till sig information i noterna än i rapporten över totalresultat. Detta tyder på att det krävs en relativt stort ansträngning från användaren för att kunna tillgodogöra sig och använda informationen kring förmånsbestämda pensionsplaner. Det är som sagt svårt att avgöra om denna ansträngning är rimlig för att anse att informationen är begriplig men efter att ha läst remissvaren är det för oss ganska tydligt att ansträngning från användaren minskar när korridormetoden försvinner eftersom inga omräkningar och hänsynstaganden om framtida påverkningar behöver göras.

Något som ligger nära de kvalitativa egenskaperna i avgörandet om redovisningen är användbar är avvägningen mellan nytta och kostnad. Nyttan av informationen bör enligt föreställningsramen vara större än kostnaden att tillhandahålla den. Det är dock viktigt att komma ihåg att kostnaderna inte alltid faller på dem som har nytta av informationen och avvägningen måste bedömas från fall till fall. Som nämnts ovan skulle ett borttagande av korridormetoden göra att mindre ansträngning krävs från användarna och detta tyder på att kostnaden för dem minskar genom förändringen. Enligt IASB ska förändringen underlätta uppskattning av belopp och osäkerhet rörande framtida kassaflöde vilket skapar förbättrad rapportering. Detta skulle i så fall innebära att nyttan för såväl företagen som användarna ökar om den föreslagna förändringen införs. Samtidigt finns det de som menar att de nya reglerna kan leda till högre kostnader för företagen. Flera producenter av redovisning tror att

kostnaden för framtagande av informationen kommer öka i och med förslaget att den förmånsbestämda skulden/tillgången ska värderas så ofta som varje kvartal. Bland annat Alcoa (CL48) och PepsiCo (CL58) menar att dessa täta värderingar ger begränsad fördel för användarna och det resurskrävande arbetet gör att nyttan därför inte överväger kostnaden. IASB (2010) menar dock att företag inte behöver ta fram någon ny information i och med förändringen eftersom de redan idag måste presentera den informationen på ett eller annat sätt och nyttan med förändringen av IAS 19 överstiger därför kostnaderna. Ovanstående diskussion ger oss uppfattningen att förändringarna kommer leda till att den totala nyttan ökar medan den totala kostnaden bara ökar marginellt eller inte alls vilket innebär att förhållandet mellan nytta och kostnad förbättras vid ett borttagande av korridorregeln.

5.4 REDOVISNING I ÖVRIGT TOTALRESULTAT

Trots att många remittenter i vår undersökning är positiva till att aktuariella vinster och förluster redovisas i övrigt totalresultat finns det de som tycker att användandet av övrigt totalresultat fortfarande är under bearbetning. Det finns därför önskemål om att IASB utvecklar posten mer och förtydligar skillnaden mellan den och rapporten över totalresultat innan övriga redovisningsalternativ i IAS 19 tas bort. Även Hann m fl. (2007) menar att det är viktigt att tydliggöra skillnaden mellan beloppen i övrigt totalresultat som härrör från pensionsplanerna och andra delar av rapporten över totalresultat. Detta eftersom förändringen innebär att verkliga värden nu används fullt ut. Vi ser vissa tendenser till att IASB egentligen är av liknande åsikt. Exempelvis är anledningen till att de valt att inte tillåta en omklassificering till resultaträkningen att det enligt dem saknas en lämplig grund för händelsen och detta skulle kunna tolkas som att inte heller IASB är riktigt på det klara med hur användning av övrigt totalresultat och rapport över totalresultat ska ske.

Just frågan om omklassificering är något som kommenterats i flera remissvar som ingått i vår undersökning. Redovisning av aktuariella vinster och förluster i övrigt totalresultat innebär som tidigare nämnts att resultatet aldrig påverkas eftersom effekten ackumuleras i eget kapital istället för att omklassificeras till resultaträkningen. Detta är en väg som många remittenter inte tycker är rätt att gå. Marton m fl. (2010) menar att tillvägagångssättet, utan omklassificering, skapar mer rättvisande balansrapporter än vid användande av korridorometoden men både i tidigare forskningsartiklar och i flera av remissvaren finns istället argument för att en omklassificering skulle skapa mer användbara rapporter. Exempelvis Franzoni och Marín (2006) hävdar att det skulle underlätta för analytiker om värdeförändringarna visas i rapporten över totalresultat. SAAJ (CL42) påpekar att pensionsplanerna är en del av de totala personalkostnaderna som syns i resultaträkningen och att denna post inte blir fullständig utan en omklassificering av aktuariella vinster och förluster. RFR (CL204) i sin tur konstaterar att resultatet skulle bli mer användbart vid en omklassificering eftersom kostnaderna från pensionsplanerna i så fall skulle bli lika med kassaflöden för desamma i det långa loppet. IASB medger att värdeförändringarna ger en bild av framtida utbetalningar av pensioner och den osäkerhet som finns kring dessa men säger tvärtemot RFR att informationen inte är användbar nog för att visas i resultatrapporten utan passar bättre i övrigt totalresultat. Utan omklassificering kommer effekten som sagt direkt i rapporten över finansiell ställning och med bakgrund av artikeln av Glaum och Friedrich (2006) kan IASB:s ståndpunkt ifrågasättas. Författarna visar nämligen att intressenter oftast lägger större vikt vid rapporten över totalresultat än rapporten över finansiell ställning i sin analys av olika företag. Detta tyder på att redovisningen av aktuariella vinster och förluster som aldrig visas i resultaträkningen riskerar göra den rapporten missvisande vilket kan leda till att analytiker och andra intressenter fattar beslut på fel grunder.

Från andra håll kommer dock röster som till viss del säger emot Glaum och Friedrich. I en senare artikel skriver Glaum (2009) att resultatet ska kunna användas för att prognostisera företagets framtida intjäning och med Dichevs (2008) kommentar om att det är den opererande verksamheten som är nyckeln till företagets framgång kommer frågan om pensionsplanerna har någon inverkan på detta. LIAJ (CL110) menar att värdeförändringar från pensionsplaner inte tillhör företagets underliggande rörelse och att de därför inte bör synas i resultaträkningen. Samtidigt menar vissa remitterter att intressenter har svårt att förstå de finansiella rapporterna då kopplingen mellan rapporterna över totalresultat och finansiell ställning går förlorad utan omklassificering. Bland annat LIAJ menar därför att en omklassificering är nödvändig någon gång under planens löptid för att öka denna förståelse.

För att en post ska få tas upp i de finansiella rapporterna krävs enligt föreställningsramen bland annat att dess kostnad eller värde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. IASB:s balansräkningsperspektiv i redovisningen leder till att verkliga värden används i hög omfattning och förändringen av IAS 19 är ytterligare en utveckling av detta. Ball (2006) flaggar för att värdering till verkligt värde är svårt och vi ser det som att pensionsredovisningens många aktuariella antaganden gör att tillförlitligheten i beräkningarna kan ifrågasättas. Tillförlitlighet i redovisningen skapas enligt föreställningsramen av att beräkningar är objektiva och utan väsentliga fel. De aktuariella antagandena är företagets egen bästa uppskattning av omständigheterna och det är därför svårt för utomstående att avgöra hur väl underbyggda beräkningarna för varje enskilt företag är. Samtidigt har alla olika förutsättningar avseende personalsammansättning och annat och det skulle troligen inte ge mer säkra siffror om reglerna kring värdering var mer specificerade. Företag måste lämna upplysningar om hur de kommit fram till olika poster i pensionsredovisningen, till exempel vilken diskonteringsränta de använt sig av och beräknad livstid, och trots vissa undersökningar som visar att intressenter har svårt att använda informationen i noterna ser vi ändå att upplysningskraven är ett sätt att öka tillförlitligheten. Upplysningarna ger läsaren en möjlighet att avgöra om siffrorna verkar rimliga och det gör det svårare för företagen att manipulera redovisningen så att väsentliga fel föreligger.

5.5 VOLATILITET

Bland flera av de remissvar som varit föremål för vår studie har det förekommit kommentarer kring hur borttagandet av korridorregeln kommer att påverka volatiliteten i de finansiella rapporterna. Producenterna PCCPA (CL40) och Tesco PLC (CL143) är helt överens med IASB om att borttagandet av korridorregeln är fördelaktigt, då bolagen kommer att undkomma volatilitet i resultatkonton när redovisningen flyttas till övrigt totalresultat istället. Dock bör det förtydligas att volatiliteten i övrigt totalresultat kommer att vara kraftigare än den som med korridorregeln förelåg i resultatet. Orsaken är att med de nya reglerna kommer alla aktuariella vinster och förluster att redovisas, och inte bara dem som överstiger de gränsvärden som korridoren innebar. Redovisningen av de aktuariella vinsterna och förlusterna kommer att ske mot eget kapital, något som enligt Citigroup (CL33) kommer att orsaka volatilitet i det ekonomiska måttet totalt eget kapital. Remittenten hävdar att detta mått fått en ökad betydelse för analytiker, och därmed kan de aktuariella vinsterna och förlusterna som redovisas få en ökad vikt för analytikers bedömningar än tidigare.

Även CGA-Canada förespråkar ett slopande av korridorregeln, då de anser att volatilitet inte ska döljas eller utjämnas genom redovisningsprinciper (CL12). Att inte dölja volatilitet är fundamentalt för IASB:s balansräkningsperspektiv, vilket har fokus på verkliga värden. Att de finansiella rapporterna innehåller volatilitet behöver dock enligt Ball (2006) inte vara ett problem, så länge det speglar intagandet av information i resultatet vid rätt tidpunkt. I linje

med Balls resonemang kan därför volatiliteten som orsakas av korridorregelns borttagande sägas vara befogad, eftersom den reflekterar ny information om aktuariella antaganden som kommit bolaget till handa. Denna argumentation förstärks av IASB (2010) som i förarbetet till det nya utkastet framhåller att den ökade volatiliteten som uppkommer i och med borttagandet av korridorregeln inte är negativ så länge den reflekterar situationen för den underliggande variabeln.

Alla är dock inte positiva till den ökade volatilitet som slopandet av korridorregeln innebär. Remittenten América Móvil (CL178) är av uppfattningen att de större fluktuationerna i de finansiella rapporterna kommer att vara ett irritationsobjekt för investerare och andra intressenter samt skapa sämre kvalitet i redovisningen. Detta motsägs dock av Janzon och Ericsson (2006) som i sin artikel i tidskriften *Balans* framhåller att en omedelbar redovisning av aktuariella vinster och förluster ger en mer meningsfull post i redovisningen än allokeringen över tid genom korridorregeln. Enligt dem ger volatiliteten övervägande positiva konsekvenser, främst att den adderar ytterligare en dimension till redovisningens transparens. Vår uppfattning är att en förbättrad transparens är centralt för att pensionsredovisningen ska uppnå en god kvalitet, vilket underbyggs av Glaum (2009) som gör gällande att tillämpningen av korridorregeln leder till att pensionsredovisning inte uppnår den nivå av transparens som eftersträvas.

Ett flertal av remittenterna, både producenter och användare, uttrycker sin motvilja att ta bort korridorregeln av den orsaken att den kortsiktiga volatilitet borttagandet genererar inte är förenlig med pensionsplanernas långsiktiga perspektiv. Den svenska remittenten NRG (CL119) visar med ett numeriskt exempel att slopandet av korridorregeln kan leda till en kortsiktig volatilitet för svenska bolag om 4-8 miljarder kronor kvartalsvis. De förfäktar att en kortsiktig volatilitet av sådan karaktär inte på något sätt ökar användbarheten för den långsiktiga redovisningen. Liknande argument förs fram av Svenska Handelsbanken (CL151), i gruppen användare, som hävdar att kortsiktiga värdeförändringar kan ge upphov till vilseledande information eftersom de inte är representativa för de underliggande pensionsplanernas långsiktighet. Detta resonemang kan sägas vara kontradiktoriskt till Franzoni och Maríns (2006) artikel, i vilken de framför tesen att en omedelbar redovisning av aktuariella vinster och förluster troligen skapar en mer lättförståelig information för användare. Vi är av den uppfattningen att man inte enbart ska koncentrera sig på det faktum att pensionsplaner är av en långsiktig karaktär. Denna långsiktighet bör inte utesluta att även kortsiktiga värdeförändringar kan vara betydelsefulla för bolagens intressenter. Morais (2008) nämner att aktuariella vinster och förluster kan ta ut varandra över tid. Dock finns det inget som säkert fastställer att så är fallet, och därmed anser vi att det fyller ett syfte att omedelbart redovisa aktuariella vinster och förluster.

6. SLUTSATS OCH FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING

Vår undersökning visar att en majoritet av de svenska börsnoterade bolagen kommer påverkas av att korridorregeln tas bort då hela 60,9 procent av bolagen på Large Cap valt att tillämpa metoden. De totala oredovisade aktuariella förlusterna uppgår till 41 711,4 miljoner kronor vilket motsvarar en genomsnittlig förlust om 1 489,7 miljoner kronor per bolag. Den största effekten av borttagandet kommer att synas precis vid övergången på grund av de effekter det får på totalt eget kapital som i de flesta fall kommer påverkas med ca 0-5 procent för de bolag som ingått i vår studie. Vi ser därför att en övergångsperiod kan vara att föredra där de hittills oredovisade förlusterna sprids ut över tid men där alla nya vinster eller förluster redovisas omedelbart. Detta skulle dock kunna skapa en ökad komplexitet under övergångsperioden men fördelen är att det troligen undviker fluktuationer och feltolkningar av bolagens finansiella ställning och resultat.

Ett borttagande av korridorregeln verkar göra att jämförbarheten av finansiella rapporter mellan olika företag ökar. Detta både tack vare att antalet presentationstekniker minskar och för att omedelbar redovisning såsom de nya reglerna skapar mindre behov av upplysningar i noterna. Detta hjälper användare av rapporterna att bilda sig en uppfattning om varje företags finansiella position och att lätt kunna se skillnaderna mellan olika företag. Oavsett om dagens regler innebär en rimlig grad av ansträngning och kunskap eller inte tror vi också att den föreslagna förändringen skulle öka begripligheten i pensionsredovisningen. Detta eftersom användaren inte behöver göra omräkningar och hänsynstaganden samtidigt som redovisningen blir mer lättförståelig. Sammantaget visar vår studie att nyttan av förändringen ökar i det långa loppet samtidigt som kostnaden inte förändras nämnvärt, varken för företagen som ju redan idag måste ta fram alla uppgifter eller för användarna som kommer få det lättare att analysera och jämföra siffrorna.

Ett av de största problemen med redovisning av pensionsförmåner är kring valet av diskonteringsränta, något som inte försvinner i och med att korridorregeln tas bort. Ett förslag är att IASB diskuterar och eventuellt justerar detta för att minska snedvridningen i den globala konkurrensen. Vidare behöver posten övrigt totalresultat utvecklas mer innan de andra alternativen för redovisning av aktuariella vinster och förluster tas bort. Om tesen att användare tittar mer på rapporten över totalresultat än rapporten över finansiell ställning stämmer tyder det på att omklassificering av aktuariella vinster och förluster till resultatet är nödvändiga. Utan omklassificering kan risken finnas att analytiker fattar beslut på fel grunder. Borttagandet av korridorregeln ökar volatilitet i rapporten över finansiell ställning men det åskådliggör värdeförändringar på ett bättre sätt och skapar mer transparens, vilket förbättrar redovisningens kvalitet.

Genomgången av remissvaren visar att intressenter i allmänhet är positiva till ett borttagande av korridorregeln men att många vill se andra förändringar på området först. Nästan alla remittenter är på samma sida och vi ser ingen utmärkande skillnad mellan producenter och användare. En skillnad är i så fall vilka områden de valt att kommentera mer ingående snarare än att de är av olika åsikt. Skillnaden mellan svenska och utländska remittenter är främst kring frågan om diskonteringsräntan och då framförallt att de svenska remittenterna har kommenterat området mer än remittenter från länder med en välfungerande marknad för företagsobligationer.

Sammantaget ställer vi oss frågande till om inte förändringen kommer i ett för tidigt skede. Vissa komponenter i standarden, såsom fastställandet av diskonteringsränta och uppbyggnaden av övrigt totalresultat, är oklara och redovisningen av pensionsplaner blir

därför svårtolkad. Detta tyder på att dessa komponenter bör utvecklas och färdigställas innan den aktuella förändringen genomförs för att på så sätt öka redovisningens funktion som beslutsunderlag.

Eftersom vi begränsat oss till bolag som är noterade på svenska Large Cap kan våra resultat inte sägas vara valida för företag i andra länder. Detta kan däremot vara ett intressant område för framtida forskning. Ett exempel är att jämföra storleken på aktuariella vinster och förluster mellan bolag i olika länder och/eller vad som kan vara orsak till eventuella skillnader. Vidare skulle det vara intressant med en studie av vilken påverkan införandet av förändringen faktiskt fått på företagens finansiella ställning och redovisningens kvalitet.

7. KÄLLFÖRTECKNING

TRYCKTA KÄLLOR

- Amen, M. (2007) "Simulation-Based Comparison of Existent IAS 19 Accounting Options", *European Accounting Review*, vol. 16(2), s. 243-276.
- Ball, R. (2006) "International Financial Reporting Standards (IFRS): pros and cons for investors", *Accounting and Business Research*, International Accounting Policy Forum, s. 5-27.
- Beechy, T. (2009) "The Many Challenges of Pension Accounting", *Accounting Perspectives*, vol. 8(2), s. 91-111.
- Björklund, M. & Paulsson, U. (2003) *Seminarieboken: att skriva, presentera och opponera*. Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, A. (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2. uppl. Malmö: Liber.
- Dichev, I., D. (2008) "On the Balance Sheet-Based Model of Financial Reporting", *Accounting Horizons*, vol. 22(4), s. 453-470.
- FAR SRS Förlag. (2010) *IFRS-volymer 2010*. Stockholm: FAR SRS Förlag.
- Fasshauer, J. D., Glaum, M. & Street, D., L. (2008) "Adoption of IAS 19R by Europe's premier listed companies: Corridor approach versus full recognition. Summary of an ACCA research monograph", *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, vol. 17, s. 113-122.
- Franzoni, F. & Marín, J. M. (2006). "Pension Plan Funding and Stock Market Efficiency" *The Journal of Finance*, vol. 61(2), s. 921-956.
- Glaum, M. & Friedrich, N. (2006) "After the "Bubble": Valuation of Telecommunications Companies by Financial Analysts", *Journal of International Financial Management and Accounting*, vol. 17(2), s. 160-174.
- Glaum, M. (2009) "Pension accounting and research: a review", *Accounting and Business Research*, vol. 39(3), s. 273-311.
- Hann, R. N., Heflin, F. & Subramanayam, K. R. (2007). "Fair-value Pension Accounting" *Journal of Accounting and Economics*, vol. 44(3), s. 328-358.
- Hirst, D. E., & P. E. Hopkins. (1998) "Comprehensive income reporting and analysts' valuation judgments", *Journal of Accounting Research*, vol. 56 (Supplement).
- IASB. (2010) *ED/2010/3 – Defined Benefit Plans: Proposed amendments to IAS 19*. London: IASC Foundation Publications Department.
- IASB. (2011a) *IFRS as issued at 1 January 2011, Part B*. London: IFRS Foundation Publications Department.
- Jacobsen, D., I. (2002) *Vad, hur och varför: om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur.
- Janzon, C. & Ericsson, J. (2006) "Ändrade regler för pensionsredovisning", *Balans*, vol. 1, s. 33-36.
- Marton, J., Lumsden, M., Lundqvist, P., Pettersson, A-K. & Rimmel, G. (2010) *IFRS – i teori och praktik (2:a upplagan)*. Stockholm: Bonnier utbildning AB.
- Morais, A., I. (2008) "Actuarial Gains and Losses: the Choice of The Accounting Method", *Accounting in Europe*, vol. 5(2) s. 127-139.

- Morrill, C., Morrill, J. & Shand, K. (2009) "Smoothing Mechanisms in Defined Benefit Pension Accounting Standards: A Simulation Study", *Accounting Perspectives*, vol. 8(2), s. 113-145.
- Picconi, M. (2006) "The perils of pensions: does pension accounting lead investors and analysts astray?", *The Accounting Review*, vol. 81(4), s. 925-955.
- Plumlee, M., A. (2003) "The Effect of Information Complexity on Analysts' Use of That Information", *The Accounting Review*, vol. 78(1), s. 275-296.

ELEKTRONISKA KÄLLOR

- Arbnor, I. & Bjerke, B. (2004) *Företagsekonomisk metodlära* [Elektronisk resurs]. Lund: Studentlitteratur.
- Hammar, C. & Hermansson, J. (2005) *IAS 19 – pensionsredovisningens aktuariella verklighet*, Handelshögskolan i Göteborg. Tillgänglig på:
<http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/1698/1/05-06-14M.pdf> [Nedladdad den 5 april 2011].
- IASB. (2011b) *Comment Letters*. (online) Tillgänglig på:
<http://www.ifrs.org/IASCFCMS/Templates/Project/LetterList.aspx?NRMODE=Published&NRNODEGUID=%7bBA8DFB34-6111-482B-8576-F6CF69110E85%7d&NRORIGINALURL=%2fCurrent%2bProjects%2fIASB%2bProjects%2fPost-employment%2bBenefits%2b%2528including%2bPensions%2529%2fDefined%2bBenefit%2bPlans%2fComment%2bLetters%2fComment%2bLetters%2ehtm&NRCACHEINT=Guest> [Nedladdad den 21 april 2011].
- Picconi, M. (2004) *The Perils of Pensions: Does Pension Accounting Lead Investors and Analysts Astray?* Tillgänglig på:
http://www.gsb.stanford.edu/facseminars/pdfs/Picconi_The_Perils.pdf [Nedladdad den 15 april 2011].
- Valutakurser.net. (2011) *Historiska Valutakurser*. Tillgänglig på:
<http://www.valutakurser.net/historik/> [Sökdatum: 2009-12-31].

REMISSVAR

Samtliga remissvar är hämtade från IASB:s hemsida den 26 april 2011:
<http://www.ifrs.org/Current+Projects/IASB+Projects/Post-employment+Benefits+%28including+Pensions%29/Defined+Benefit+Plans/Comment+Letters/Comment+Letters.htm>.

- CL 5: Sanofi-Aventis
- CL 7: Australasian Council of Auditors-General
- CL 12: Certified General Accountants Association of Canada
- CL 18: The Bank of New York Mellon Corporation
- CL 19: Unilever PLC
- CL 26: Association pour la participation des entreprises françaises à l'harmonisation comptable internationale / Association Française des Entreprises Privées / Mouvement des Entreprises de France
- CL 29: Trust Companies Association of Japan
- CL 33: Citigroup Inc.

CL 34: Progress Energy
CL 40: PAN-China CPA Firm
CL 42: The Securities Analysts Association of Japan
CL 47: The World Bank
CL 48: Alcoa Inc.
CL 53: TransCanada Corp.
CL 58: PepsiCo Inc.
CL 62: Svenska Bankföreningen
CL 64: Pension Fund Association
CL 67: Anglo American plc
CL 73: Morneau Sobeco
CL 77: Canadian Bankers Association
CL 80: Eli Lilly and Company
CL 83: National Association of Surety Bond Producers
CL 87: United States Steel Corporation
CL 93: Bayer AG
CL 96: Committee of European Banking Supervisors
CL 99: Association for Financial Markets in Europe
CL 102: Commonwealth Bank of Australia
CL 105: Austrian Financial Reporting and Auditing Committee
CL 110: The Life Insurance Association of Japan
CL 111: Branschorganisationen för revisorer och rådgivare
CL 115: The Royal Bank of Scotland Group plc
CL 119: Näringslivets Redovisningsgrupp (Svenskt näringsliv)
CL 124: Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)
CL 126: German Institute of Pension Actuaries
CL 127: Investment Management Association
CL 134: Association of Consulting Actuaries
CL 135: Larsen and Tourbo Limited
CL 139: Association of British Insurers
CL 143: Tesco Plc.
CL 145: Universidad de Chile Comité Técnico IFRS
CL 151: Svenska Handelsbanken AB
CL 153: Balfour Beatty Plc.
CL 159: Zentraler Kreditausschuss
CL 161: Sappi Limited
CL 167: PRI Pensionsgaranti
CL 169: Malaysian Accounting Standards Board
CL 173: American Benefits Council / European Paritarian Institutions of Social Protection /
National Coordinating Committee for Multiemployer Plans
CL 175: Allied Irish Banks (AIB)
CL 178: América Móvil, S.A.B de C.V
CL 183: Entergy Corporation
CL 188: Verizon Communications
CL 192: Deutsche Bank
CL 195: Korea Accounting Institute
CL 197: Australia and New Zealand Banking Group Ltd.
CL 202: Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors
CL 204: Rådet för Finansiell Rapportering
CL 206: Australian Bankers' Association

CL 209: Australian Accounting Standards Board
CL 211: Ministry Social Affairs & Employment
CL 214: Dutch pension fund organizations (OPF, VB och UvB)
CL 218: The Japanese Institute of Certified Public Accountants

ÅRSREDOVISNINGAR

- ABB (2010), *The ABB Group Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
[http://www05.abb.com/global/scot/scot266.nsf/veritydisplay/22a1fc357b15d8bdc12576fe005120a7/\\$file/abb%20group%20annual%20report%202009%20english.pdf](http://www05.abb.com/global/scot/scot266.nsf/veritydisplay/22a1fc357b15d8bdc12576fe005120a7/$file/abb%20group%20annual%20report%202009%20english.pdf)
[Nedladdad den 25 april 2011].
- Alfa Laval (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.alfalaval.com/about-us/investors/Reports/annual-reports/Documents/Annual_report_2009_eng.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Alliance Oil Company (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
<http://www.allianceoilco.com/files/press/allianceoil/20100423-398253-en-1.pdf>
[Nedladdad den 25 april 2011].
- Assa Abloy (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.assaabloy.com/Global/Investor_relations/Annual%20report/2009/ASSA%20ABLOY%20Annual%20Report%202009.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- AstraZeneca (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://astrazeneca.se/_mshost9752227/content/resources/download/10541194/Arsredovisning_2010 [Nedladdad den 25 april 2011].
- Atlas Copco (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
<http://www.atlascopco.com/se/Investorrelations/Financialreports/Annualreports/>
[Nedladdad den 25 april 2011].
- Autoliv (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.autoliv.se/wps/wcm/connect/144a5180418b44db9f79bf777956fb09/Autoliv_AR2009_low.pdf?MOD=AJPERES [Nedladdad den 25 april 2011].
- Axfood (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
<http://investor.axfood.se/files/press/axfood/Axfood-annual2009-sv.pdf> [Nedladdad den 25 april 2011].
- Boliden (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://vp031.alertir.com/files/press/boliden/Boliden_Annual_report_2009_sv.pdf
[Nedladdad den 25 april 2011].
- Castellum (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
https://www.castellum.se/fileadmin/uploads/fileadmin2/Arsredovisningar/2009/Svensk/castellum_ar_2009/castellum-filer/pdf/Arsredovisning_2009.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Electrolux (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
<http://group.electrolux.com/en/wp-content/uploads/2010/03/Electrolux-Arsredovisning-2009-Del2-Svenska.pdf> [Nedladdad den 25 april 2011].
- Elekta (2009), *Årsredovisning 2008/2009*. (Online) Tillgänglig på:
<http://feed.ne.cision.com/wpyfs/00/00/00/00/00/0F/84/5F/wkr0011.pdf> [Nedladdad den 25 april 2011].

- Ericsson (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.ericsson.com/res/investors/docs/2009/ericssonar2009_se.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Fabege (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.fabege.se/Documents/ReportsAndPresentations/2009/Årsredovisning%202009_sv_100302.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Getinge (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.getingegroup.com/Global/Reports/Annual%20Reports/Annual%20Reports%202009/Getinge_ÅR_2009_ENG_LowRes.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Hakon Invest (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://investors.hakoninvest.se/files/press/hakon/HAK_annual_rep_sv.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Handelsbanken (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
[http://www.handelsbanken.se/shb/inet/icensv.nsf/vlookuppics/investor_relations_hb_09_sv_ar_rev_las/\\$file/hb09sv_medfoto_ny.pdf](http://www.handelsbanken.se/shb/inet/icensv.nsf/vlookuppics/investor_relations_hb_09_sv_ar_rev_las/$file/hb09sv_medfoto_ny.pdf) [Nedladdad den 25 april 2011].
- Hennes & Mauritz (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.hm.com/filearea/corporate/fileobjects/pdf/sv/ANNUAL_REPORT_ARCHI VE2009_ITEM_4_1269424669683.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Hexagon (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://investors.hexagon.se/files/press/hexagon/Hexagon_AR09_ENG.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Holmen (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
<http://www.holmen.com/Global/Documents/Publications/Annual%20Reports/Sv-Annual%20Report%202009.pdf> [Nedladdad den 25 april 2011].
- Hufvudstaden (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
<http://feed.ne.cision.com/wpyfs/00/00/00/00/00/10/C0/19/wkr0011.pdf> [Nedladdad den 25 april 2011].
- Husqvarna (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://corporate.husqvarna.com/files/press/husqvarna/husq_annualrep_2009_en.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Industrivärden (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.industrivarden.se/Documents/Arsredovisningar/Svenska/Arsredovisning_2009_sve.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Investor (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://ir.investorab.com/files/press/investor/Investor09_sv.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Kinnevik (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://kinnevik.se/Documents/Pdf/AnnualReports/sv/AR_2009_S%20final.pdf?epslanguage=sv [Nedladdad den 25 april 2011].
- Latour (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://investors.latour.se/files/press/latour/Latour09_LR.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].

- Lundbergs (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.lundbergforetagen.se/Lundbergsforetagen/Svenska/Arsredovisningar/Filer/LELFAB_AR2009webb.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Lundin Mining (2010), *Annual Information Form*. (Online) Tillgänglig på:
<http://www.lundinmining.com/i/pdf/2009-Mar-AIF.pdf> [Nedladdad den 25 april 2011].
- Lundin Petroleum (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på: http://www.lundin-petroleum.com/Documents/ar_2009_s.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Meda (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.meda.se/fileadmin/uploads/MEDA_Corporate/pdf/Annual_report_2009.pdf
[Nedladdad den 25 april 2011].
- Melker Schörling (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
<http://hugin.info/141949/R/1405929/359559.pdf> [Nedladdad den 25 april 2011].
- Millicom (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://ar09.millicom.com/downloads/Millicom_Annual_Report_2009.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- MTG (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på: <http://mtg.se/en/Annual-Report-2009/Notes-to-the-Accounts/Note-1-Accounting-and-valuation-principles/> [Nedladdad den 25 april 2011].
- NCC (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://ncc.se/Global/About_NCC/ir/arsredovisning/NCC_AR09_low.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Nordea Bank (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.nordea.com/sitemod/upload/root/www.nordea.com%20-%20uk/investorrelations/nordea_annual_report_2009.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Oriflame Cosmetics (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
<http://investors.oriflame.com/files/press/oriflame/Oriflame-Annual-Report-en-2009.pdf>
[Nedladdad den 25 april 2011].
- Peab (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.peab.se/Global/PEAB/Rapporter/09_AR.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Ratos (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://ratos.se/upload/Filer/Rapport/Ar_09_en.pdf?epslanguage=en [Nedladdad den 25 april 2011].
- SAAB (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.saabgroup.com/Global/Documents%20and%20Images/About%20Saab/Investor%20relations/Financial%20reports/Saab_arsredovisning_2009_sv.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Sandvik (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www3.sandvik.com/pdf/annualreports/AR%202009_sve.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- SCA (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.sca.com/Documents/en/Annual_Reports/SCA_AnnualReport_2009_English.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].

- Scania (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.scania.com/Images/10271-en_index72_183231.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- SEB (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
<http://hugin.info/1208/R/1395369/352186.pdf> [Nedladdad den 25 april 2011].
- Seco Tools (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.secotools.com/CorpWeb/about_us/investor_relations/financial_information/annual_reports/Annual_Report_2009_Seco_Tools_swedish.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Securitas (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
<http://www.securitas.com/Global/DotCom/Annual%20reports/AR%2009.pdf>
[Nedladdad den 25 april 2011].
- Skanska (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.skanska.com/Global/Investors/Reports/2009/Annual_report/Skanska_Annual_Report_2009.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- SKF (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://investors.skf.com/files/press/skf/SKF09_sv.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- SSAB (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
<http://feed.ne.cision.com/wpyfs/00/00/00/00/00/10/B0/CF/wkr0011.pdf> [Nedladdad den 25 april 2011].
- Stora Enso (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.storaenso.com/media-centre/publications/annual-report/Documents/A_Stora_Enso_2009_report_SWE.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Swedbank (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.swedbank.se/idc/groups/public/@i/@sbg/@gs/@com/documents/article/fm_942723.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Swedish Match (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www.swedishmatch.com/Reports/Annual%20reports/2009_AnnualReport_EN.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].
- Tele2 (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på: <http://www.tele2.com/files/2009-12-ENG-aaAnnual-Report.pdf> [Nedladdad den 25 april 2011].
- TeliaSonera (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
<http://www.teliasonera.com/Documents/Reports/2009/AnnualReports/TeliaSonera-Annual-Report-2009-SV.pdf?epslanguage=sv> [Nedladdad den 25 april 2011].
- Tieto (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
<http://www.tieto.com/archive/materials?filters=teewmaterialcategorynavigator%3DAnnualReport> [Nedladdad den 25 april 2011].
- Trelleborg (2010), *Annual Report 2009*. (Online) Tillgänglig på:
<http://feed.ne.cision.com/wpyfs/00/00/00/00/00/10/F1/62/wkr0011.pdf> [Nedladdad den 25 april 2011].
- Volvo AB (2010), *Årsredovisning 2009*. (Online) Tillgänglig på:
http://www3.volvo.com/investors/finrep/ar09/ar_2009_sve.pdf [Nedladdad den 25 april 2011].

BILAGOR

1. FÖRTECKNING ÖVER REDOVISNINGSMETOD FÖR BOLAG PÅ LARGE CAP

Företag	Redovisningsmetod
ABB	US GAAP
Alfa Laval	Korridor
Alliance Oil Company	Avgiftsbestämd
ASSA Abloy	Korridor
Astra Zeneca	Övrigt totalresultat
Atlas Copco	Korridor
Autoliv Inc	US GAAP
Axfood	Korridor
Boliden	Korridor
Castellum	Avgiftsbestämd
Elektrolux	Korridor
Elekta	Resultaträkningen
Ericsson	Övrigt totalresultat
Fabege	Korridor
Getinge	Korridor
Hakon Invest	Resultaträkningen
Handelsbanken	Korridor
Hennes & Mauritz	Resultaträkningen
Hexagon	Korridor
Holmen	Övrigt totalresultat
Hufvudstaden	Avgiftsbestämd
Husqvarna	Korridor
Industrivärden	Korridor
Investor	Övrigt totalresultat
Kinnevik	Övrigt totalresultat
Latour	Korridor
Lundbergs	Övrigt totalresultat
Lundin Mining	Kanadensiska GAAP
Lundin Petroleum	Resultaträkningen
Meda	Korridor
Melker Schörling	Avgiftsbaserat
Millicom	Avgiftsbaserat
MTG	Avgiftsbaserat
NCC	Korridor
Nordea Bank	Korridor
Oriflame Cosmetics	Avgiftsbaserat
Peab	Korridor
Ratos	Korridor
Saab	Korridor
Sandvik	Korridor
SCA	Övrigt totalresultat
Scania	Övrigt totalresultat
SEB	Korridor
Seco Tools	Korridor
Securitas	Övrigt totalresultat
Skanska	Övrigt totalresultat

SKF	Övrigt totalresultat
SSAB	Resultaträkningen
Stora Enso	Övrigt totalresultat
Swedbank	Korridor
Swedish Match	Övrigt totalresultat
Tele2	Korridor
TeliaSonera	Korridor
Tieto	Korridor
Trelleborg	Korridor
Volvo AB	Korridor

2. URVALSGRUPPER FÖR REMISSVAR

De remissvar som användes i studien är markerade med röd färg.

ANVÄNDARE (PRIVATPERSONER BORTRENSADE)

Namn	Nummer
Dutch Pension Fund Organisations	214
Ministry of Social Affairs and Employment	211
Australian Bankers Association	206
CEIOPS	202
British Bankers association	200
ANZ	197
IAIS	193
Deutsche Bank	192
Association for Financial Professionals	177
Allied Irish Bank Plc, Dublin	175
IACVA	174
NCCMP / AEIP / ABC	173
The New Zealand Treasury	168
PRI Pensionsgaranti	167
Standard & Poor's Rating Services	165
Zentraler Kreditausschuss	159
Securities and Exchange Board of India	154
Svenska Handelsbanken	151
Hong Kong Association of Banks	3
Sanofi-Aventis	5
European Investment Bank	17
The Bank of New York Mellon Corporation	18
Business and Industry Advisory Committee to the OECD	21
Trust Companies Association of Japan	29
IDW	30
Citigroup Inc.	33
UBS	38
The Securities Analysts Association of Japan	42
Towers Watson	43
The World Bank	47
Credit Suisse	61
Swedish Bankers' Association	62
Japan Foreign Trade Council, Inc.	63
Pension Fund Association	64
Allianz SE	68
Canadian Bankers Association	77
The Surety and Fidelity Association of America	78
NASBP	83
Japanese Bankers Association	85
Committee of European Banking Supervisors (CEBS)	96
Trade Union Advisory Committee to the OECD & Int. Trade Union Confederation	98
Association for Financial Markets in Europe	99
National Australia Bank	101
Commonwealth Bank of Australia	102
Morgan Stanley & Co International Plc	103
The Life Insurance Association of Japan	110
HSBC Holdings PLC	114
The Royal Bank of Scotland Group plc	115
BPCE	117
OECD	124
ING Groep N.V.	125
Investment Management Association	127
Association of Pension Foundations	132
ACA	134
EFRP - European Federation for Retirement Provision	136
Association of British Insurers	139
Barclays	140
Universidad de Chile Comité Técnico IFRS	145

PRODUCENTER (PRIVATPERSONER BORTRENSADE)

Namn	Nummer
British Airways	227
Institute of Chartered Accountants of India	226
Corporate Reporting Users' Forum (CRUF)	225
National Association of Pension Funds	224
The Federation of European Accountants (FEE)	223
Asociacion Mexicano de Actuarios Consultores	222
Confederation of British Industry	221
Reed Elsevier	220
Hundred Group of Financial Directors	219
The Japanese Institute of Certified Public Accountants	218
CINIF (Standardsättare i Mexico)	217
EFRAG	215
Royal Dutch Institute of Registered Accountants	213
Canadian Institute of Actuaries	210
Australian Accounting Standards Board	209
The Group of 100	208
Nestlé	212
BT Group plc	207
Financial Reporting Committee of the Institute of Management Accountants	205
Swedish Financial Reporting Board	204
Illinois CPA Society	203
The Actuarial Profession	199
Holcin Group Support Ltd	198
ICAEW	196
Korea Accounting Institute	195
IOSCO	194
Chartered Accountants Ireland	191
Ford Motor Company	190
Pfizer Inc	189
Verizon Communications	188
Jardine Matheson	187
Zambia Institute of Chartered Accountants	186
NASB of Russia	185
ANC	184
Entergy Corporation	183
ACCA	182
FEI Canada	181
E.ON AG	180
Hong Kong Institute of Certified Public Accountants	179
América Móvil, S.A.B de C.V	178
British American Tobacco Holdings	176
German Accounting Standards Board	172
DSM NV	171
ICPAS Israel	170
MASB	169
Mercer	166
Hymans Robertson LLP	164
Groom Law Group, Chartered	163
SKF Group	162
Sappi Limited	161
AstraZeneca PLC	160
Actuarial Society of Hong Kong	158
Institute of Chartered Accountants of Pakistan	156
The Italian Standard Setter (OIC)	155
Balfour Beatty Plc	153
Ernst & Young	152
Belgian Accounting Standards Board	1
Accounting Standards Board	2
L Venkatesan	6
Australasian Council of Auditors-General	7
Institute of Actuaries of Australia	8
Israel Accounting Standards Board, Tel Aviv	9
BASF SE	10
Society of Pension Consultants (SPC)	11
CGA-Canada	12

Australian Joint Accounting Bodies	13
NeoCFO	14
Muddassar Mehmood	15
Australian Heads of Treasuries Accounting and Reporting Advisory Committee	16
Unilever PLC	19
European Federation of Accountants and Auditors for SMEs	20
Exxon Mobil Corporation	22
Swiss Chamber of Consulting Pension Actuaries	24
Chevron Corporation	25
ACTEO/AFEP/MEDEF	26
Altria Group, Inc.	27
Treuhand-Kammer	28
The Japanese Society of Cert. Pens. Actuaries / The Inst. of Actuaries of Japan	31
Bacon Woodrow & de Souza Limited	32
Progress Energy	34
United Technologies Corporation	35
Norsk Hydro ASA	36
KPMG IFRG Ltd	37
Wales Audit Office	39
PAN-China CPA Firm	40
Tata Steel Europe Limited	41
Telefonos de Mexico S.A.B de C.V.	44
The Goodyear Tire & Rubber Company	45
Rayonier	46
Alcoa Inc.	48
Hydro-Quebec	49
Canadian Electricity Association	50
FirstEnergy Corp.	51
Canadian Accounting Standards Board Staff	52
TransCanada Corp.	53
Air France-KLM	54
URS Corporation	55
BUSINESSEUROPE	56
IBM	57
PepsiCo Inc	58
Grant Thornton International	59
A group of Japanese companies	60
FEI	65
Syngenta Ltd	66
Anglo American plc	67
American Academy of Actuaries	69
Constellation Energy	70
The McGraw-Hill Companies, Inc.	71
Deutsche Post DHL	72
Morneau Sobeco	73
The South African Institute of Chartered Accountants	74
PPL	75
The Institute of Chartered Accountants of Scotland	76
CIGNA Corporation	79
Eli Lilly and Company	80
Kraw & Kraw	81
Canada Post Corporation	82
Buck Consultants	84
Raytheon Company	86
United States Steel Corporation	87
Mr Kuniaki Sano/Akihiro Hotta	88
California Society of CPA's	89
CASC	90
Hewitt Associates	92
Bayer AG	93
Financial Reporting Council	95
Dutch Accounting Standards Board (DASB)	97
Swedish Society of Actuaries	100
Stagecoach Group plc	104
AFRAC (Working Group)	105
F.Hoffmann-La Roche Ltd	106
Telstra Corporation Ltd, Melbourne	107
Accounting Standards Board of Japan	108

Fletcher Building	109
Far - The Institute for the Accountancy Profession in Sweden	111
Nippon Keidanren	112
Infosys Technologies Limited	113
Aon Consulting	116
Audit Commission	118
Näringslivets Redovisningsgrupp (NRG)	119
International Actuarial Association	120
CPC - Comitê de Pronunciamentos Contábeis	121
The Association of Corporate Treasurers	122
Norsk Regnskapsstiftelse (The Norwegian Accounting Standards Board), Oslo	123
IVS	126
CIPFA	128
SwissHoldings	129
Arbeitskreis Sozialkapital der Aktuarvereinigung Österreichs	130
National Grid plc	131
Larsen and Toubro Limited	135
Kesa Electricals plc	137
Deloitte	138
Shell International BV	141
Punter Southall Limited	142
Tesco Plc.	143
Siemens AG, Munich	144
BP plc	146
BDO	147
PriceWaterhouseCoopers	148
Lane Clark & Peacock LLP	149